लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

भीमसेनथापा गाउँपालिका, गोरखा

आर्थिक वर्ष २०८१/८२

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

काठमाडौं, नेपाल

लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

भीमसेनथापा गाउँपालिका, गोरखा

आर्थिक वर्ष २०८१/८२

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

काठमाडौं, नेपाल

दूरदृष्टि (VISION)

जवाफदेहिता, पारदर्शिता र निष्ठा प्रवर्धन गर्ने विश्वसनीय सार्वजनिक संस्था

(Be a Credible Public Institution in Promoting Accountability, Transparency and Integrity)

गन्तव्य (MISSION)

स्वतन्त्र एवम् गुणस्तरीय लेखापरीक्षण सेवा प्रदान गर्ने

(Provide Independent and Quality Audit Service)

मूल्य मान्यता (Core Values)

स्वतन्त्रता	*(Independence)*
निष्ठा	*(Integrity)*
पारदर्शिता	*(Transparency)*
जवाफदेहिता	*(Accountability)*
व्यावसायिकता	*(Professionalism)*

महालेखापरीक्षकको भनाइ

नेपालको संविधानको धारा २४१ मा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको लेखा कानुन बमोजिम नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता, प्रभावकारिता र औचित्यसमेतको विचार गरी महालेखापरीक्षकबाट लेखापरीक्षण हुने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ को दफा २० को उपदफा २ मा महालेखापरीक्षकले प्रत्येक स्थानीय तहको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी अलग अलग लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्न सक्ने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षण गर्दा लेखापरीक्षण ऐन, २०७५, नेपाल सरकारी लेखापरीक्षणमान, लेखापरीक्षण मार्गदर्शन, स्थानीय तह लेखापरीक्षण निर्देशिका, महालेखापरीक्षकको वार्षिक लेखापरीक्षण योजना र स्थानीय तहसँग सम्बन्धित ऐन, नियमलाई आधार लिइएको छ। सोहीबमोजिम स्थानीय तहको २०८१।८२ को लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्दा देखिएका बेहोरा उल्लेख गरी प्रारम्भिक प्रतिवेदन जारी गरिएकोमा सो उपर प्राप्त प्रतिक्रियासमेत सम्बोधन गरी राय सहितको प्रतिवेदन जारी गरिएको छ।

वित्तीय विवरणको शुद्धता, प्रचलित कानुनको परिपालना, राजस्व प्रक्षेपण तथा बजेट निर्माण, योजना तर्जुमा एवं कार्यक्रम कार्यान्वयन, खरिद व्यवस्थापन तथा विकास निर्माण, सार्वजनिक सेवा प्रवाह, आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली, आन्तरिक आय परिचालन, जनशक्ति व्यवस्थापन, जिम्मेवारी एवं जवाफदेहितालगायतका विषयहरूको अध्ययन, विश्लेषण तथा मूल्याङ्कन गर्नुका साथै स्रोत साधनको प्राप्ति, उपयोग एवं परिचालन सन्दर्भमा मितव्ययिता, कार्यदक्षता र प्रभावकारिता समेतलाई दृष्टिगत गर्दै कार्यान्वयनयोग्य सुझाव प्रदान गरी सुशासन कायम गर्न सहयोग गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य रहेको छ।

सबै स्थानीय तहको स्थलगतरूपमा लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी लेखापरीक्षणको क्रममा देखिएका बेहोरा उपर स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा जिम्मेवार कर्मचारीहरूसँग छलफलसमेत गरिएको छ।

यस वर्ष सामान्यतया स्थानीय तहमा कार्यसम्पादनका लागि आवश्यक कानुन निर्माण पूर्ण रूपमा नभएको, विद्यमान कानुनको पूर्ण परिपालना हुन नसकेको, बजेट अनुशासन कमजोर रहेको, आन्तरिक आय न्यून रहेको, करदाताको अभिलेख व्यवस्थित नभएको, आन्तरिक आयलाई व्यवस्थित गर्न नसकिएको, प्रशासनिक खर्चमा वृद्धि हुँदै गएको, योजनालाई खण्डीकृत गरी कार्य गर्ने गरेको, वर्षान्तको खर्च उच्च रहेको, आयोजनाको प्राथमिकीकरण गरेर बजेट विनियोजन नभएको, निर्माणको सुनिश्चितता नभएका आयोजनाहरूको समेत विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार गरिएको, जटिल प्रकृतिका कार्यहरूसमेत उपभोक्ता समितिबाट गराएको, जनशक्ति व्यवस्थापन हुन नसक्दा सेवा प्रवाह प्रभावकारी हुन नसकेको, स्वीकृत दरबन्दी बेगरका कर्मचारीसमेत करारमा नियुक्ति गरेको, सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेख तथा संरक्षण र उपयोग प्रभावकारी रूपमा हुन नसकेकोले आन्तरिक नियन्त्रण र लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन एवं बेरुजु फर्स्यौटमा सुधार गर्नुपर्ने लगायतका बेहोरा देखिएका छन्।

लेखापरीक्षणबाट उल्लेख गरेका बेहोराको समयमा नै फर्स्यौट तथा सुझावहरूको कार्यान्वयनबाट वित्तीय अनुशासनमा अपेक्षित सुधार गरेर स्थानीयतहबाट हुने विकास निर्माण तथा समग्र कार्यसम्पादन र सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ।

अन्तमा, स्थानीय तहको लेखापरीक्षणमा सहयोग पुर्‍याउने पदाधिकारी तथा कर्मचारी लगायत सबै सरोकारवाला प्रति आभार व्यक्त गर्दछु। साथै लेखापरीक्षण कार्यमा संलग्न कर्मचारीहरूमा समेत विशेष धन्यवाद व्यक्त गर्दछु।

(तोयम राया)
महालेखापरीक्षक

२०८३ वैशाख

प.सं.:2082/83 मिति : २०८३-१-३०
च.न :APPROVED/FAR/2081-82/LOC/291

श्रीमान अध्यक्षज्यू ,
भीमसेनथापा गाउँपालिका,
गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय
गोरखा।

विषयः लेखापरीक्षण प्रतिवेदन।

१. कैफियत सहितको राय

हामीले त्यस गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन, बजेट तुलनात्मक विवरण, स्थानीय संचित कोषको वार्षिक आर्थिक विवरण र त्यससँग सम्बन्धित लेखानीति तथा टिप्पणीहरू समावेश भएको एकीकृत वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षण गरी रायसहितको प्रतिवेदन पेस गरेका छौं।

हाम्रो रायमा, यस प्रतिवेदनको कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार खण्डमा उल्लेख भएका विषयले पार्ने असर बाहेक,पालिकाबाटपेस भएको २०८२ आषाढ मसान्तसम्मको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत एवं वार्षिक प्रतिवेदन, बजेटको तुलनात्मक विवरण, स्थानीय सञ्चित कोषको वार्षिक आर्थिक विवरण त्यससँग सम्बन्धित लेखानीति तथा टिप्पणीहरूसमावेश भएको स्थानीय तहको एकीकृत वित्तीय विवरणले नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (नगदमा आधारित) र आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन तथा प्रचलित कानुनबमोजिम सारभूत रूपमा सही र यथार्थ अवस्था चित्रण गर्दछ।

२. कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार

२.१. महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामानको ढाँचामा वित्तीय विवरण तयार गर्नुपर्नेमा यस पालिकाले तयार गरेको वित्तीय विवरणमा अन्तरसरकारी अख्तियारी, आन्तरिक आय, विविध कोष लगायतका कारोबार समावेश गरेको छैन।

२.२. गाउँपालिकाको लेखापरीक्षणबाट रु.४३ लाख ४४ हजार बेरुजू देखिएकोमा प्रतिक्रियाबाट रु.१० हजार फस्यौंट भई असुल गर्नुपर्ने रु.१ लाख १९ हजार, नियमित गर्नुपर्ने रु.४० लाख ७० हजार र पेस्की बाँकी रु.१ लाख ४३ हजार गरी जम्मा रु.४३ लाख ३३ हजार बाँकी रहेको छ। गत वर्षसम्म कायम बेरुजू रु.८ करोड ३९ लाख ४९ हजार मध्ये रु.१ करोड ८२ लाख ८३ हजार फस्यौंट भई यस वर्षको थप समेत हालसम्म अद्यावधिक बेरुजू रु.६ करोड ९९ लाख ९९ हजार बाँकी रहेको छ। बेरुजु वर्गीकरण, अद्यावधिक बेरुजु स्थिति र बेरुजु सम्परीक्षणको बेहोरा यसैसाथ संलग्न छ।

२.३. आम्दानी तथा खर्चको स्रेस्ता नगदमा आधारित लेखा प्रणाली अवलम्बन गरेकोले गाउँपालिकाको पेस्की बाहेक सम्पत्ति तथा दायित्व यकिन हुने कुनै जानकारी खुलाएको छैन। हाम्रो लेखापरीक्षण कार्य नेपालको संविधान, लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्बन गरेका सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड,मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानुनबमोजिम गरिएको छ। वित्तीय विवरण तयार गर्ने स्थानीय तहसँग हामी स्वतन्त्र छौं। त्यसैगरी स्वीकृत आचारसंहिताको पालना गरी कार्यसम्पादन गरेका छौं।लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त गरेका लेखापरीक्षण प्रमाणहरू हाम्रो राय व्यक्त गर्ने आधारका लागि पर्याप्त र उपयुक्त छन् भन्ने कुरामा कार्यालय विश्वस्त छ।

३. अन्य बेहोरा- लेखापरीक्षणबाट ऐन नियमको परिपालना, आन्तरिक नियन्त्रण व्यवस्था, स्थानीय वित्त व्यवस्थापन,सम्पत्तिको संरक्षण, स्रोत साधनको प्राप्ति र उपयोग, शासकीय प्रवन्ध, स्रोत सुनिश्चितता र बजेट व्यवस्थापन र विकास प्रशासन र सोको कार्यान्वयन, अनुदान वितरण तथा अनुगमन, सेवा प्रवाह, स्थानीय प्रशासन, जवाफदेहिता र सुशासन लगायतका विषयमा सुधार गर्नुपर्ने देखिन्छ।

४. वित्तीय विवरण उपर व्यवस्थापन र लेखा उत्तरदायी अधिकृतको जिम्मेवारी

नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामानबमोजिम सही र यथार्थ हुने गरी वित्तीय प्रतिवेदन तयार गर्ने तथा जालसाजी वा अन्य गल्तीका कारण वित्तीय प्रतिवेदन सारभूतरूपमा गलत आँकडारहित स्वरूपमा बन्ने गरी आवश्यक आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली लागू गर्ने जिम्मेवारी स्थानीय सरकारमा रहेको छ। गाउँकार्यपालिका, अध्यक्ष र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत गाउँपालिकाको वित्तीय प्रतिवेदन प्रक्रियाको अनुगमनका लागि जिम्मेवार रहेका छन्।

५. वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षणउपर लेखापरीक्षकको जिम्मेवारी

वित्तीय प्रतिवेदन समग्रमा जालसाजी वा त्रुटिका कारण सारभूत रूपमा गलत आकडा रहित रहेको छ भनी यथोचित आश्वस्तता प्राप्त गरी राय सहितको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो।लेखापरीक्षणमा यथोचित आश्वस्तताले उच्च स्तरको आश्वस्तता प्रदान गरेको हुन्छ। लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्बन गरेको नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मान, मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य

प्रतिवेदनको प्रकृति, लेखापरीक्षणका विधि तथा लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न लागेको समय जस्ता लेखापरीक्षणका अन्तर्निहित सीमाहरूका कारण वित्तीय विवरण वा आर्थिक कारोबारमा भएका सबै प्रकारका जालसाजी वा त्रुटि पत्ता लाग्न सक्ने निश्चितता हुदैन। वित्तीय विवरणका उपयोगकर्ताले सामान्यतया गर्ने आर्थिक निर्णयमा फरक पार्ने अवस्था देखिएका जालसाजी वा त्रुटिका एक वा समग्र सूचनालाई सारभूत रूपमा गलत आकडा मानिएको छ।

(श्याम प्रसाद भण्डारी)
नायब महालेखापरीक्षक

बेरुजु वर्गीकरण

चालु वर्षको बेरुजु

प्रारम्भिक बेरुजु			प्रतिक्रियाबाट सम्परीक्षण			प्रतिक्रियाबाट थप बेरुजु रकम	बाँकी बेरुजु			बेरुजु						
										असुल गर्नु पर्ने	नियमित गर्नुपर्ने					पेस्की
दफा संख्या		रकम	दफा संख्या		रकम		दफा संख्या		रकम							
सैद्धान्तिक	लगती		सैद्धान्तिक	लगती			सैद्धान्तिक	लगती		असुल गर्नु पर्ने	अनियमित भएको	प्रमाण कागजात पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा	पेस्की
६०	५०	४३,४४,२३७	०	१	१०,९२६	०	६०	४९	४३,३३,३११	१,१९,८८३	४०,७०,३०६	०	०	०	४०,७०,३०६	१,४३,१२२

अद्यावधिक बेरुजू स्थिति

जिल्ला	गत वर्ष सम्मको बाँकी	समायोजन	यो वर्ष फस्यौंट	बाँकी बेरुजु	यो वर्ष सम्परीक्षणबाट कायम बेरुजु	यो वर्षको बेरुजु	कुल बेरुजु बाँकी
गोरखा	८,३९,४९,२५७	०	१,८२,८३,२५४	६,५६,६६,००३	०	४३,३३,३११	६,९९,९९,३१४

बेरुजु सम्परीक्षणको विवरण

क्र.सं	आर्थिक वर्ष	बेरुजुको दफा	बेरुजुको व्यहोरा	सम्परीक्षण भएको रकम
			प्रतिकृयाबाट सम्परीक्षण गरिएको	
१	२०८१/८२		पारिश्रमिक आय करः	१०,९२६
			गत विगतको सम्परीक्षण भएको	
२	२०८०/८१		संघीय संस्थालाई सहयोग-	४,७७,७३०
३	२०८०/८१		संघीय र स्थानीय कार्यक्रममा दोहोरोपना-	१०,१५,०००
४	२०८०/८१		विद्युत महसुल भुक्तानीमा जरिवाना-	१९,७४२

५	२०८०/८१		विद्यालय लेखापरीक्षण अनुदान-	२,८५,०००
६	२०८०/८१		वितरणमुखी कार्यक्रम-	५,८९,७१३
७	२०८०/८१		वडा समिति बैठक भत्ता-	६,४५,०००
८	२०८०/८१		मेसिनको उपयोग -	२८,८५,४९६
९	२०८०/८१		पारिश्रमिक कर-	५३,२६८
१०	२०८०/८१		नाफामूलक संस्थाको खर्च-	१,८०,२९३
११	२०८०/८१		दोहोरो भत्ता-	१,४३,६५०
१२	२०८०/८१		छात्रवृत्ति वितरण-	२३,६००
१३	२०८०/८१		छात्रवृत्ति-	३४,४००
१४	२०८०/८१		घटी अवधीको बीमा -	४२,४२६
१५	२०८०/८१		कर्मचारी दरबन्दी तथा करार-	७०,५२,९६४
१६	२०८०/८१		उपभोक्ता समितिमार्फत खरिद -	१,००,०००
१७	२०८०/८१		अधुरो अध्ययन कार्य -	१,९५,७३८
१८	२०७९/८०		सोलार खरिद :	९,९७,०१०
१९	२०७९/८०		सफ्टवेयर खरिद	२,००,०००
२०	२०७९/८०		विद्यालयमा संचालन तथा व्यवस्थापन अनुदान :	८,५०,०००
२१	२०७९/८०		पाठ्यपुस्तकवापत बढी निकासा :	२२,१८३
२२	२०७९/८०		कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन :	५,००,०००
२३	२०७८/७९		सहकारी लेखा व्यवस्थापन तालिम	२२,९५०
२४	२०७८/७९		सट्टा शिक्षकको तलव	५,१७,८७०
२५	२०७८/७९		विद्यालय सुधार योजना तथा लेखापरीक्षण अनुदानः	४,२०,०००
२६	२०७८/७९		रेडक्रसलाई अनुदान	१,००,०००
२७	२०७८/७९		मृत्यु पश्चात भत्ता भुक्तानीः	३,६८,२६८
२८	२०७८/७९		करार सेवा	५,३७,९२०
२९	२०७७/७८		प्रशासनीक खर्चः	३,०३३

			जम्मा	१,८२,८३,२५४
कुल जम्मा				१,८२,९४,१८०

भीमसेनथापा गाउँपालिका, गोरखा

(८०४३६५०६३००)

भीमसेन थापा गाउँपालिका , गोरखा

परिचय

१ **परिचय**

(क) कार्यालय परिचय :- नेपालको संविधान अनुसार स्थानीय नेतृत्वको विकास गर्दै स्थानीय शासन पद्धतिलाई सुदृढ गरी स्थानीय तहमा विधायिकी, कार्यकारीणी र न्यायिक अभ्यासलाई संस्थागत गर्न स्थानीय सरकारको संचालन गर्ने उद्देश्यले यस पालिकाको स्थापना भएको हो । स्थानीय सरकारले संचालन गर्ने कार्यमा सहकारिता, सह—अस्तित्व र समन्वयलाई प्रबर्द्धन गर्नु र स्थानीय सरकारका काममा जनसहभागिता, उत्तरदायित्व, पारदर्शिता सुनिश्चित गरी नागरिकलाई गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्नु पालिकाको उद्देश्य रहेको छ । यस पालिका अन्तर्गत ८ वडा, ४३ सभा सदस्य, १०१.३५ वर्ग किलोमिटर क्षेत्रफल तथा १६९८६ जनसंख्या रहेको छ ।

(ख) लेखापरीक्षणको उद्देश्य :- लेखापरीक्षण गरिने निकायको वित्तीय विवरण तथा कारोबारको परीक्षण गरी उचित आश्वस्तता (Reasonable Assurance) प्रदान गर्नु वित्तीय लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो । यस कार्यालयको आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को सबै प्रकारका आर्थिक कारोबारको परीक्षण एवं प्रचलित कानुनको परिपालनाको मूल्याङ्कन गरी प्रतिवेदन गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य हुनेछ।

(ग) लेखापरीक्षणको क्षेत्र र अवधि :- यस कार्यालयको विनियोजन, राजस्व, धरौटी, कोष तथा अन्य आय-व्यय, मौज्दात हिसाब, आर्थिक व्यवस्थापन, कार्यक्रम सञ्चालन, जिन्सी व्यवस्थापन, जनशक्ति व्यवस्थापन तथा सेवा प्रवाह लगायत आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा सञ्चालित क्रियाकलापलाई लेखापरीक्षण क्षेत्रमा समावेश गरिएको छ । स्थलगत लेखापरीक्षणको अवधि २०८२।०५।०६ देखि २०८२।०५।२९ सम्म रहेको छ ।

(घ) लेखापरीक्षण विधि :- लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड तथा मार्गदर्शनमा नमुना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा कार्यालयले स्वीकृत गरेको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजनाका आधारमा निकायको आन्तरिक नियन्त्रणको परीक्षण तथा विश्लेषणात्मक र विस्तृत परीक्षण विधि अवलम्वनबाट लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ । लेखापरीक्षण गर्दा देखिएका व्यहोरा सम्बन्धमा कार्यालय प्रमुख तथा लेखा प्रमुख लगायतका पदाधिकारीहरूसँग छलफल सम्पन्न गरी कायम भएका व्यहोराहरू यस प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छ ।

(ङ) लेखापरीक्षणको सीमा :- लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड, २०७७ तथा मार्गदर्शनमा नमुना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले नेपाल लेखापरीक्षण व्यवस्थापन प्रणाली (NAMS) अवलम्बन गरी स्वीकृत भएको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजना, लेखापरीक्षण गरिएको निकायबाट पेश भएका लेखा एवं सोसँग सम्बन्धित कागजात, विवरण, लिखित प्रतिनिधित्व पत्र, लेखापरीक्षण अनुबन्ध पत्र समेतको आधारमा लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ । आम्दानी तथा खर्चलाई नतिजासँग तुलना गरी विश्लेषण गर्नका लागि पर्याप्त भौतिक एवं स्थलगत अवलोकन गर्न भौगोलिक कठिनाइ, समय सीमा, स्रोतको उपलब्धता, प्रमाणको प्रकृति तथा पहुँच जस्ता अन्तर्निहित जोखिमहरु सीमाको रुपमा रहेका छन् । सारभूत रूपमा उल्लेखनीय नदेखिएका व्यहोरालाई प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छैन ।

(च) आर्थिक कारोबारको स्थिति :- कार्यालयको विनियोजन , राजस्व, धरौटी, अन्य कारोबार, आय — व्यय, सम्पत्ति तथा दायित्व लेखापरीक्षण सम्पन्न गरिएको छ । सो को विस्तृत विवरण अनुसूची -१ मा संलग्न छ ।

(छ) लेखापरीक्षणमा परीक्षण गरिएका मुख्य विषयहरु :- लेखापरीक्षण योजना अनुसार परीक्षण गरिएका विषयहरु अनुसूची — २ मा संलग्न छ ।

(ज) लेखापरीक्षणको क्रममा असुली :- लेखापरीक्षणको क्रममा निम्नानुसारको रु. ९५२८२४२/- असुल भइ दाखिला प्रमाण पेश भएको छ ।

सि.नं	बिवरण	रकमरु.
१	तलव भत्ता बढी भुक्तानी	६९३४१
२	प्रशिक्षक बढी भत्ता	३०३००
३	सामुदायिक सेवा केन्द्र	५००००
४	नियम विपरितको भ्रमण भत्ता	३१२००
५	नपाउने बैठक भत्ता	१५०००
६	पारिश्रमिक आय कर	५९८०५
७	शिक्षक तलव बढी निकासा	७२५९६
८	औधोगिक ग्राम स्थापना	९२०००००
९	पेश्की	६१०००
	जम्मा	**९५२८२४२**

२ **आय ब्ययः**

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ६९ र ७२ बमोजिम गाउँपालिकाले प्राप्त गरेको आय, अनुदान तथा सहायता र स्थानीय सरकार संचालनमा भएका आय-व्यय हिसावको आर्थिक वर्ष २०८१।०८२ को प्राप्ति र भुक्तानीको एकिकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं. २७०) निम्न बमोजिम रहेको छ ।

प्राप्ति र भुक्तानीको एकिकृत वार्षिक प्रतिवेदन (बजेट निकाय)								
क्र.स./ आर्थिक सङ्केत	विवरण	टिप्पणी नं	चालु आ.ब.को कारोबार			गत आ.ब. को कारोबार		
			नगद	तेस्रो पक्ष भुक्तानी (सोझै भुक्तानी)	जम्मा	नगद	तेस्रो पक्ष भुक्तानी (सोझै भुक्तानी)	जम्मा
	राजस्व, अनुदान र अन्य प्राप्ति							
११०००	कर		८,५९,५५,६१५.५२	०	८,५९,५५,६१५.५२	७,८६,९५,००१.९०	०	७,८६,९५,००१.९०
१३०००	अनुदान		३९,७०,४२,५७७.५०	०	३९,७०,४२,५७७.५०	३९,४२,१९,७४१.३६	०	३९,४२,१९,७४१.३६
१४०००	अन्य राजस्व		५६,१९,२४६.९६	०	५६,१९,२४६.९६	६१,०१,५५०.४३	०	६१,०१,५५०.४३
१५०००	विविध प्राप्ति		२,०३,६०९.००	०	२,०३,६०९.००	२,८१०.००	०	२,८१०.००
क	कुल जम्मा प्राप्ति		४८,८८,२१,०४८.९८		४८,८८,२१,०४८.९८	४७,९०,१९,१०३.६९		४७,९०,१९,१०३.६९
३	चालु		३८,०७,९५,८२८.१५	०	३८,०७,९५,८२८.१५	३७,७६,३९,३९७.७२	०	३७,७६,३९,३९७.७२
२१०००	पारिश्रमिक / सुविधा		६,४४,५३,३९६.८४	०	६,४४,५३,३९६.८४	६,७५,४०,९३४.७४	०	६,७५,४०,९३४.७४
२२०००	मालसामान तथा सेवाको उपयोग		१०,३८,५५,४६७.३१	०	१०,३८,५५,४६७.३१	९,४५,९९,७७६.९८	०	९,४५,९९,७७६.९८
२५०००	सहायता (Subsidy)		२०,६४,२२,८९३.००	०	२०,६४,२२,८९३.००	२१,१४,७७,३७०.००	०	२१,१४,७७,३७०.००
२७०००	सामाजिक सुरक्षा		५४,६७,९८६.००	०	५४,६७,९८६.००	३३,२२,०१६.००	०	३३,२२,०१६.००
२८०००	अन्य खर्च		५,९६,०८५.००	०	५,९६,०८५.००	६,९९,३००.००	०	६,९९,३००.००
४	पूंजीगत		१३,०५,५८,५७४.००	०	१३,०५,५८,५७४.००	१४,६५,७४,८३४.३१	०	१४,६५,७४,८३४.३१
३१११०	भवन तथा संरचना		१,०७,५८,१८७.००	०	१,०७,५८,१८७.००	१,६०,१३,९७०.००	०	१,६०,१३,९७०.००
३११२०	सवारी साधन, मेशिनरी औजार, फर्निचर्स तथा फिक्चर्स		२,२०,६४,२६०.००	०	२,२०,६४,२६०.००	१,९८,२७,३१२.००	०	१,९८,२७,३१२.००
३११३०	अन्य पूँजीगत खर्च		५५,८२,२०६.००	०	५५,८२,२०६.००	१,०९,६४,८१९.००	०	१,०९,६४,८१९.००
३११५०	सार्वजनिक निर्माण		९,०९,१९,०९७.००	०	९,०९,१९,०९७.००	९,९७,६८,७३३.३१	०	९,९७,६८,७३३.३१
३११६०	निर्मितसरचनाको सुधार खर्च		२,३४,८२४.००	०	२,३४,८२४.००	०	०	०
३११७०	पूँजीगत सुधार खर्च		१०,००,०००.००	०	१०,००,०००.००	०	०	०
ख)	कुल जम्मा भुक्तानी		५१,१३,५४,४०२.१५		५१,१३,५४,४०२.१५	५२,४२,१४,२३२.०३		५२,४२,१४,२३२.०३
ग)	बचत /कमी (ग = क-ख)		(२,२५,३३,३५३.१७)		(२,२५,३३,३५३.१७)	(४,५१,९५,१२८.३४)		(४,५१,९५,१२८.३४)

घ)	धरौटी, आकस्मिक कोष लगायतका अन्य कोषको मौज्दातको थप/घट (+/-)		५१,९१,९६१.८३		५१,९१,९६१.८३	३१,११,०७५.१७		३१,११,०७५.१७
घ.१)	कट्टी रकम भुक्तानी/ दाखिला गर्न बाकी		३२,७८६.००		३२,७८६.००			
ङ)	यस आ.ब.को नगद तथा बैंक मौज्दात (बचत /(कमी)) (ङ = ग+घ)		(१,७३,४१,३९१.३४)		(१,७३,४१,३९१.३४)	(४,२०,८४,०५३.१७)		(४,२०,८४,०५३.१७)
च)	गत आ.व.को नगद तथा बैंक मौज्दात		९,२१,३७,१००.६६		९,२१,३७,१००.६६	१३,५०,९८,९३४.०२		१३,५०,९८,९३४.०२
छ)	विनिमय नाफा/घाटा तथा अन्य समायोजन							
ज)	आ.व. अन्तको बाँकी नगद तथा बैंक मौज्दात (ज= ङ+च+छ)		७,४७,९५,७०९.३२		७,४७,९५,७०९.३२	९,३०,१४,८८०.८५		९,३०,१४,८८०.८५

३ **बित्तिय बिवरणमा समावेश नभएको कारोवारः**

गाँउपालिकाले पेस गरेको वित्तीय विवरणमा समावेश नभएको खर्च शीर्षकहरू निम्नानुसार रहेका छन् ।

सि.नं.	खर्चशीर्षक	बजेट	निकासाखर्च
१	सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण	१६३०२००००	१६०४८७८१३
२	स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार कार्यक्रम	५८५०००	५८५०००
३	मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालय (मुख्यमन्त्री नवप्रवर्दन कार्यक्रमण)	६८३६४०२	३०७९६४९
	जम्मा	१७०४४१४०२	१६४१५२४६२

४ **वित्तिय वितरणः**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को नियम ७२(२) मा नेपाल सरकारले निर्धारण गरेको आय र व्ययको वर्गीकरण तथा खर्च शीर्षक सम्बन्धी व्यवस्था अवलम्बन गर्नुपर्ने तथा नियम ७६(२) बमोजिम महालेखा परीक्षकबाट स्वीकृत भएको ढाँचामा लेखा राख्नुपर्ने व्यवस्था गरेकोमा यस पालिकाले २०७९।०८।२० मा महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत भएको NEPSAS based ढाँचामा लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन गर्नुपर्दछ । पालिकाले उपलव्ध गराएको वित्तीय विवरण सम्बन्धमा देखिएका व्यहोराहरु देहाय अनुसार रहेका छन्:

• लेखापरीक्षणका क्रममा पेश्की खाता अद्यावधिक रहेको छैन ।

• प्राप्त वितीय विवरणको अनुसूची-२४ मा देखाएको बैंक तथा नगद बाँकी रु. ७४७९५५०९/- मध्ये सञ्चित कोष खातामा रु. ४२१३३६००/- र ५ वटा कोष खातामा रु. ३२६६१९१०/- मौज्दात रहेको छ ।

• NEPSAS based ढाँचामा प्रतिवेदन तथा लेखाङ्कन गरेतापनि प्रतिवेदन र लेखाङ्कनबीच एकरुपता देखिदैन ।

• स्थानीय कोषको सञ्चालन, व्यवस्थापन र प्रतिवेदन प्रणालीमा एकरुपता र शुद्धता कायम गर्न महालेखा नियन्त्रक कार्यालयले उपलब्ध

गराएको स्थानीय संचित कोष व्यवस्थापन प्रणाली (सुत्र) को प्रयोग गरेको भएतापनि सवै कारोवार सुत्रमा समावेश नभएकोले आम्दानी तथा खर्च भिडान भएको पाईएन ।

लेखापरीक्षणबाट देखिएका व्यहोराहरु

५ **आन्तरिक नियन्त्रण व्यवस्था:**

आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८ वमोजिम आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तयार गरी लागू गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले त्यस्तो प्रणाली तयार गरी लागू गरेको पाईएन। जसले गर्दा पालिकाको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कमजोर रहेको र सोमाथि विश्वस्त हुन सक्ने अवस्था छैन । यस सम्बन्धमा देखिएका केही व्यहोराहरु देहायबमोजिम रहेका छन्:

बजेट व्यवस्थापन तर्फ:

• स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ अनुसार आफ्नो क्षेत्र भित्रको आधारभुत तथ्याङ्क संकलन, अभिलेखाङ्कन र व्यवस्थापन नगरेको,स्थानीय तहले एक आर्थिक वर्ष भित्र भएको आर्थिक कारोवारको अनुसुची ११ बमोजिमको ढाँचामा वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरेको पाईएन ।

• अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा १७ बमोजिम मध्यकालिन खर्च संरचना तयार गर्नुपर्नेमा स्थानीय तहले सो बमोजिमको मध्यमकालिन खर्चको संरचना तयार गरेको छैन ।

• दीगो विकास लक्ष्य पुरा गर्न वातावरण संरक्षण लगायत आन्तरिकिकरणको लागि एकीकृत दीर्घकालिन योजना तयार गरेको छैन ।

• स्थानीय तहले सञ्चालन गर्ने कार्यक्रमहरु जस्तैः बैठक, तालिम, गोष्ठी, अभिमुखिकरण आदी लाई व्यवस्थापन गर्न कार्य संचालन निर्देशिका स्वीकृति गरी सोको कार्यान्वियन गरेको छैन ।

• स्थानीय तहबाट यस वर्ष सञ्चालन कार्यक्रम तथा योजनाको कार्यान्यिवयन र सेवा प्रवाह समेतको वार्षिक कार्यक्रम अनुसारको प्रगती तयार गरेको छैन ।

भ्रमण खर्च व्यवस्थापन तर्फ:

• भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ अनुसार कार्यालयले भ्रमण काजमा खटाउँदा भ्रमण अभिलेख राख्ने गरेको छैन ।

• नियमावलीमा उल्लेख भएबमोजिम भ्रमण पश्चात् सबै खालका भ्रमणको प्रतिवेदन लिने गरेको छैन ।

खरिद व्यवस्थापन तर्फ:

• स्थानीय तहले सार्वजनिक खरिद नियमावली तर्जुमा गरेको छैन ।

• सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ६ अनुसार सार्वजनिक निकायले तोकिएको सीमा भन्दा बढी रकमको खरिद गर्दा तोकिए बमोजिम खरिदको गुरु योजना र वार्षिक खरिद योजना तयार गर्नुपर्ने उल्लेख छ । स्थानीय तहले खरिद गुरुयोजना र वार्षिक खरिद योजना तयार गरेको छैन ।

• सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ अनुसार यस वर्ष कार्यसम्पन्न भएका आयोजना तथा कार्यक्रमहरु उपभोक्ता समितिलाई हस्तान्तरण गरेको विवण पेश गरेको छैन ।

• सञ्चालित योजनाहरुमा उपभोक्ताको योगदान र कार्य सम्पादन लगायतका विषयमा स्पष्ट गरी सरोकारवाला सहितको सार्वजनिक सुनुवाई र सार्वजनिक परीक्षण गरेको छैन ।

• स्थानीय तहले निर्माण व्यवसायी तथा उपभोक्ता समिति मार्फत कार्य गराएकोमा निर्माण कार्यमा प्रयोग हुने सामानको गुणस्तर परीक्षण गरेको छैन ।

• स्थानीय तहले विगतमा परामर्शदाताबाट विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन तयार गरेकोमा सोको कार्यान्वियन र अभिलेख राख्ने गरेको पाईएन ।

शिक्षातर्फ:

• स्थानीय तहले स्थानीय तह भित्रका विद्यालय अनुगमन गर्न अनुगमन मापदण्ड तयार गरेको तथा अनुगमन गरेको प्रतिवेदन पेश गरेको छैन ।

• शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (IEMIS):- कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका मा IEMIS मा प्रविष्ट तथ्याङ्कलाई सम्बन्धित विद्यालयबाट कक्षागत विद्यार्थीहरुको यथार्थ तथ्याङ्कसँग भिडान गराइ शिक्षा अधिकृतबाट प्रमाणित गरी सोका आधारमा विद्यालयहरुलाई अनुदान निकासा दिनुपर्ने कक्षागत विद्यार्थीहरुको यथार्थ तथ्याङ्कसँग भिडान गर्ने व्यवस्था कार्यान्वयन भएको छैन ।

• शिक्षा नियमावली, २०५९ को परिच्छेद ३ नियम १६ (झ) मा शिक्षा सेवा आयोगबाट नियुक्ति वा बढुवाको लागी सिफारिस भई आएका शिक्षकलाई नियुक्त गर्ने, सामुदायिक तथा सरकारी विद्यालयमा कार्यरत शिक्षकको नोकरी तथा अन्य विवरण अभिलेख अद्याबधिक गरी राख्नुपर्नेमा नियमावलीको व्यवस्था अनुसारका उक्त अभिलेखहरु तयार गरेको छैन ।

विविधतर्फ :

• मूल्य अभिवृद्धि कर नियमावली, २०५३ को नियम ६ क अनुसार ठेक्का सम्झौता र कर भुक्तानीको जानाकारी सम्वन्धित आन्तरिक राजस्व कार्यालयलाई समयमै नदिई आर्थिक वर्षको अन्तमा मात्र दिइएको तथा इ.टी.डि.एस. गरेको छैन ।

• कार्यालयले उद्वेश्य प्राप्तिमा आइपर्ने सम्भावित जोखिमहरु पहिचान गरि निराकरणको प्रयास गरेको अभिलेख राखेको छैन ।

• कुनै रकम भुक्तानी दिँदा रित पुगे वा नपुगेको जाँच गरी रसिद विल भर्पाइहरुमा सिलसिलेवार नम्वर राखि कार्यालय प्रमुखले तोकेको कर्मचारीले भुक्तानी भएको जनाउने छाप समेत लगाई दस्तखत गरी प्रमाणित गर्ने गरेको छैन ।

अत: पालिकाले आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई तोकिए बमोजिम प्रभावकारी र विश्वशनीय बनाइ सेवा प्रवाह सुदृढ बनाउने तर्फ ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ ।

६ **बजेट तथा कार्यक्रमः**

६.१ **बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमाः** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६७(१) मा ४ सदस्यीय बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति गठन गरी आगामी वर्षको नीति तथा कार्यक्रम, बजेट तथा कार्यक्रम, कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण, विषय क्षेत्रगत कार्यक्रम, योजना तथा कार्यक्रममा दोहोरोपना हुन नदिई आपसी तादाम्यता तथा परिपूरकता कायम गर्नुपर्ने ब्यवस्था अनुसार समिति गठन गरेको भएता पनि आगामी आर्थिक वर्षको नीति तथा कार्यक्रम, कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण, कार्यक्रमबीच परिपूरकता कायम गरेको समेत नदेखिएकाले बजेट तर्जुमा गर्दा ऐनमा भएको ब्यवस्थाको परिपालनामा ध्यान दिनुपर्दछ ।

६.२ **त्रैमासिक पूँजीगत खर्चः** आर्थिक कार्यविधि तथा बित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३५ मा बजेट तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने प्रत्येक कार्यालयले अनुसूची-२ बमोजिमको ढाँचामा त्रैमासिक प्रगति विवरण पेश गर्नुपर्ने र नियम ३६ मा केन्द्रीय निकायले त्यसको भौतिक र बित्तीय पक्षको कार्यालयगत र केन्द्रीय निकायगत समिक्षा गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । यसरी समिक्षा गर्दा प्रगति कम भएको देखिएमा सोको कारण पहिचान गरी सुधारको लागि चाल्नुपर्ने कदम समेत उल्लेख गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । कार्यालयले उपलव्ध गराएको विवरण अनुसार त्रैमासिक पुँजीगत खर्चको स्थिति बिश्लेषण गर्दा चौथो त्रैमासिकमा मात्र ६८.७७ प्रतिशत र आषाढमा मात्र ५१.५१ प्रतिशत खर्च गरेको देखिन्छ । अन्तिम त्रैमासिक तथा वर्षान्तमा हतारमा काम गराउँदा कामको गुणस्तरमा असर पर्ने देखिएकोले नियममा भएको व्यवस्था अनुरुप चौथो त्रैमासिक र आषाढमा बढी खर्च गर्ने परिपाटीमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ। वर्षान्तमा हतारमा काम गराउँदा कामको गुणस्तरमा असर पर्ने देखिएकोले चौथो त्रैमासिक तथा आषाढमा खर्च गर्ने परिपाटीमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ ।

सि.नं.	पूँजीगत खर्च शीर्षक	कुल खर्च	चौमासिक खर्च (रु.हजारमा)				आषाढ महिनाको मात्र खर्च
			प्रथम त्रैमासिक	दोस्रो त्रैमासिक	तेस्रो त्रैमासिक	चौथो त्रैमासिक	
१	संघीय पूँजीगत	३०१२९०७७	०	९४७.५	१२५६.०७७	२७९२५.५	२१०५४३८०
२	प्रदेश पूँजीगत	९५५६१०८	०	०	२४६६.९०५	७०८९.२०३	७०८९२०३
३	गाउँपालिका पूँजीगत	९०८७३३८९	२३३६.०२५	९३६४.९८१	२४४०४.२३४	५४७६८.१४९	३९०९६९३४
	कूल खर्च	१३०५५८५७४	२३३६.०२५	१०३१२.४८१	२८१२७.२१६	८९७८२.३५२	६७२४०५१७
	खर्च प्रतिशत	१००	१.७९	७.८९	२१.५५	६८.७७	५१.५१

६.३ **क्षेत्रगत बजेट र खर्चको स्थितिः** स्थानीय तहको एकीकृत, समानुपातिक र दिगो विकासका क्षेत्रगत रुपमा समानुपातिक बजेट विनियोजन गरी खर्च गर्नुपर्ने हुन्छ । यस पालिकाको २०८१।०८२ को क्षेत्रगत बजेट र खर्चको स्थिति देहायअनुसार रहेको देखिन्छ ।

क्र.स	क्षेत्र	बजेट (रु. हजारमा)	खर्च (रु. हजारमा)	कुलखर्चप्रतिशत
१	आर्थिक विकास	४,४५,३१	२,९५,४८.०३	५.८
२	सामाजि कविकास	३१,७८,६०	२८,९४,५५.१२	५६.७
३	पूर्वाधा रविकास	१०,७६,२०	८,२८,०२.४९	१६.२
४	सुशासन तथा अन्तर सम्बन्धितक्षेत्र	२,४९,३१	१,५०,३०.८१	२.९५
५	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	१०,७६,५१.९४	९,४५,१७.८५	१८.४९
	जम्मा	**६०,२५,३३.९४**	**५१,१३,५४.४०**	

६.४ **बजेट विनियोजनः** आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को पालिकाको कुल बजेट मध्ये चालु र पूँजीगत बजेट देहाए बमोजिम विनियोजन गरेको छ ।

कुल बजेट	चालु बजेट रु.	प्रतिशत	पूँजीगत बजेट रु.	प्रतिशत
६०२५९३९३८.७३	४३१६३२०३१.७३	७१.६३	१७०९६१९०७	२८.३

उक्त विवरण अनुसार पालिकाको यस आर्थिक वर्षमा कुल रु. ६०२५९३९३८.७३ बजेट विनियोजन भएकोमा चालु तर्फ रु. ४३१६३२०३१.७३ प्रतिशत र पूँजीगत तर्फ रु .१७०९६१९०७ प्रतिशत बजेट विनियोजन भएको छ ।

६.५ **बजेट सीमा निर्धारण समितिः** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६(१) बमोजिम पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आय, राजश्व बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने रकम, अनुदान, ऋण र अन्य आयको प्रक्षेपण तथा सोको सन्तुलित वितरणको खाका र बजेट सीमा निर्धारण गर्न ७ सदस्यीय स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समिति गठनको व्यवस्था छ । उक्त समितिले आयको प्रक्षेपण, साधनको सन्तुलित वितरणको खाका, बजेटको कुल सीमा, बजेटको क्षेत्रगत सीमा निर्धारण, बजेट तथा कार्यक्रमको प्राथमिकिकरण, विषयक्षेत्रगत बजेट तर्जुमा मार्गदर्शन तय गर्नुपर्ने जस्ता कार्यहरु फाल्गुन महिनाभित्र सम्पन्न गरिसक्नुपर्ने र बजेट प्रक्षेपण गर्दा बजेट वर्षपछिको थप दुई वर्षको समेत प्रक्षेपण तयार गर्नुका साथै तयार भएको आगामी आर्थिक वर्षको बजेट सीमा प्रमुख प्रशासकिय

अधिकृतले चैत्र १५ गतेभित्र पालिकाका विषयगत शाखा तथा वडा समितीलाई उपलब्ध गराउनुपर्ने कानुनी व्यवस्था रहेको छ । तर पालिकाले समिति गठन गरेको र उपलब्ध गराएको छैन । ऐनमा व्यवस्था भएअनुसार बजेट सीमा लगायत क्षेत्रगत विषय समेटी बजेट प्रक्षेपण सम्बन्धी नियम तथा कार्यविधि तर्जुमा एवं सोको पालनामा सम्बन्धित पदाधिकारीको ध्यान जानुपर्दछ ।

६.६ **सञ्चित कोषमा जम्मा (ट्रान्सफर)** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७५ बमोजिम एक आर्थिक वर्षमा खर्च हुन नसकी बाँकी रहेको रकम आर्थिक वर्षको अन्तमा स्थानीय तहको सञ्चित कोषमा स्थानान्तरण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । आर्थिक वर्ष समाप्त पश्चात पनि पालिकाको चालु खर्च खातामा रु. ३०४४८/- र पुँजीगत खातामा रु. २३३८/- समेत रु. ३२७८६/- मौज्दात रहेको पाइयो । तोकिएको समयमा सो रकम सञ्चित कोषमा जम्मा (ट्रान्सफर) गरी हिसाब मिलान गर्नुपर्दछ ।

७ आन्तरिक आय र खर्चको विश्लेषण

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ५५, ५७, ५८ र ५९ मा एकीकृत सम्पत्ति कर र घरजग्गा कर, घरजग्गा वहाल कर, व्यवसाय कर र वहाल विरौटी शुल्क उठाउने व्यवस्था रहेको छ । पालिकाको यस वर्ष आन्तरिक आयको अनुमान र असुली स्थिति निम्नानुसार रहेको देखिन्छ ।

आयशीर्षक	अनुमान	असुली	असुलीप्रतिशत
आन्तरिकआय	७४०००००	५२१०३३०	७०.४१

उपरोक्त विवरण अनुसार पालिकाले यस वर्ष अनुमानको तुलनामा ७०.४१ प्रतिशत मात्र आन्तरिक आय संकलन गरेको देखिन्छ । अतः पालिकाले संघीय र प्रदेश सरकार प्रतिको निर्भरता घटाउँदै आन्तरिक आयको हिस्सा बढाउने तर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।

८ कर दायित्वः

पालिकाले तयार गरेको वित्तीय प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं. २७०) अनुसार वर्षान्तमा विभिन्न भुक्तानीहरुमा कट्टी गरेको कर दायित्व रु. ३२७८६/- देखाएको छ । यकिन भई सकेको कर दायित्व लेखापरीक्षण अवधिसम्म पनि दाखिला गरेको पाइएन । अत: उक्त रकम सम्बन्धित खातामा दाखिला गर्नुपर्ने रु...

असुल गर्नुपर्ने	३२,७८६

९ सहकारी तर्फः

९.१ **सहकारी नियमन** सहकारी ऐन, २०७४ को दफा ७३ अनुसार मासिक, चौमासिक, वार्षिक प्रतिवेदन बुझाउनु पर्ने र सहकारी नियमावली, २०७५ को नियम २८(४), सहकारी संस्थाहरुको सुपरीवेक्षण, निरीक्षण तथा अनुगमन निर्देशिका, २०७८ को दफा ३ मा मासिक प्रतिवेदन प्रत्येक महिना ७ गते भित्र एकीकृत सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (COPOMIS) मा दाखिला गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले उपलव्ध गराएको विवरणअनुसार पालिका भित्र ४१ वटा सहकारी संस्था रहेका छन् । पालिका भित्रका सहकारी संस्थाहरुले एकीकृत सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (COPOMIS) मा विवरण दाखिला गरेको पाइएन । त्यसैगरी पालिकाबाट अनुगमन निरीक्षण गरी तयार गरिएको प्रतिवेदन समेत लेखापरीक्षणका क्रममा पेश भएन । जसले गर्दा सहकारीको सञ्चालन अवस्था बारे अध्ययन गर्न सकिएन । तसर्थ ऐन, नियमावली र निर्देशिका अनुसार प्रणालीमा विवरण दाखिला गर्न लगाई सोको प्रभावकारी अनुगमन गर्नु पर्दछ ।

९.२ **संघीय सरकारको अधिकार क्षेत्र अन्तर्गतको विषयमा कानून निर्माण** - नेपालको संविधानको धारा ५७ (६) अनुसार उपधारा (३) वा (५) बमोजिम प्रदेश सभा, गाउँ सभा वा नगर सभाले कानून बनाउँदा संघीय कानूनसँग नबाझिने गरी बनाउनुपर्नेछ र प्रदेश सभा, गाउँ सभा वा नगर सभाले बनाएको त्यस्तो कानून संघीय कानूनसँग बाझिएमा बाझिएको हदसम्म अमान्य हुने व्स्था छ । त्यसैगरी संविधानको अनुसूची - ५ संघको अधिकार सूची अन्तर्गत बुदाँ नं. ३० मा फौजदारी र देवानी कानूनको निर्माण गर्ने अधिकार संघको रहेको छ । तर गाउँपालिकाको सहकारी ऐन, २०७५ को दफा ८० अन्तर्गत विभिन्न कसुरका लागि १ वर्ष देखि १० वर्ष सम्म कैद सजाय व्यवस्था छ । त्यसैले देवानी तथा फौजदारी कानून निर्माण गर्ने संवैधानिक तथा कानूनी क्षेत्राधिकार संघीय सरकारको देखिएकाले उल्लेखित कानूनी व्यवस्थामा सुधार हुनुपर्दछ ।

९.३ **सहकारी संस्थाको विवरणः** पालिकामा यस आर्थिक वर्षमा सहकारी संस्थाको विवरण देहाए बमोजिम रहेको छ ।

क्र.सं	सहकारीको नाम	शेयर सदस्य	शेयर पूँजी	निक्षेप संकलन	ऋण संकलन
१	विन्द्रावती महिला बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि	७३२	३८७८९००	३१९७९९३२	३९४०६०००
२	माझथोक कृषि सहकारी संस्था लि	४७०	८३३०००	३८९४२२१	४३७६०००
३	विन्द्रावती कृषि सहकारी संस्था लि	३२४	२६९०००	१०७८३६६	७१३०००
४	भिमसेनथापा बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि	६५	७३०२५८०	१७७६८८१७	१६९३७१६७
५	घ्याम्पेसाल बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि	७१०	११३५१४००	३४७३६५१७	४४२४२६५२
६	दुल्लभ बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि	३५	३१०००००	४०००००	३४०००००
७	उद्यमशिल कृषि सहकारी संस्था लि	६९५	७९५८००	३५४८६१७	११६६३९०
८	बुढीगण्डकी दुग्ध उत्पादक सहकारी संस्था	४३६६	३९८०१४००	३१६८३१२५४	२९८३९३४१६
९	भिमकुल बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि	१६८७	१६१५९००	१२१४७४३०९	८२८२५५६७
१०	श्रृजनशील बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि	२६१	१६८७८००	८२२०१४१	११९८५८८१
११	नवप्रतिभा बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि	६१०	३२५४५९५०		
१२	सिद्वेश्वर बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि	१०३	३७४१००		
१३	नारायणपुर कृषि सहकारी संस्था लि	६५८	४४५५४००	२६२९७८४०	१७८७९६८४
१४	मनासलु बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि	२४२	२४२०००	२९९७०११	३४६६०००
१५	ताराखसे महिला बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि	२३३	फिर्ता	८००००	
१६	मिहेनती कृषि सहकारी संस्था लि	२३५	८०२४००	४६२५४३७	६३८०८३०
१७	पार्वती महिला बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि	३८४	१९१००	१०१५८८२	१३३५०००
१८	प्रगतीशिल कृषि सहकारी संस्था लि	५१	४१०००	१२३००	
१९	बगुवा कृषि सहकारी संस्था लि	११८६१	१०९११५७३०	५७४८८०६४४	५३२५८७५८७
	जम्मा	२३७२२	२१८२३१४६०	११४९८४१२८८	१०६५०९५१७४

९.४ **समस्याग्रत सहकारी संस्थाः** यस आर्थिक वर्षमा देहाए बमोजिमका २१ वटा सहकारी संस्था समस्याग्रत अवस्थामा रहेका देखिएको छ । समस्याग्रत सहकारी संस्था सञ्चालक,शेयर पूँजी, बचत रकम, ऋण लगानी र जगेडा कोष सहित सम्पर्क विहिन रहेका छन् ।

क्र.सं.	सहकारीको नाम	वडा नं	अध्यक्ष	कैफियत
१	मसेल जनजागरण उपभोक्ता स.सं.लि.	१	दण्डपानी देवकोटा	विवरण प्राप्त नभएको
२	अमरबस्ती कृषि स.सं.लि.	२	ठाकुर प्रसाद लामिछाने	
३	सहीद स्मृति उपभोक्ता स.सं.लि.	२	शेषनाथ भट्टराई	
४	श्री साहारा कृषि सहकारी संस्था लि.	३	सिताराम लामिछाने	
५	सिर्जनशिल कृषि स.सं.लि.	३	पूर्ण बहादुर परियार	
६	धावा बचत तथा ऋण स.सं.लि.	४	पुरुषोत्तम लामिछाने	
७	जनकल्याण उपभोक्ता स.सं.लि.	४	कुलनाथ पोखरेल	
८	गतिशील कृषि उत्पादक स.सं.लि.	५	मनोज प्रसाद भट्ट	
९	बगुवा कफि उत्पादक सहकारी संस्था लि.	५	बिनोद के सी	
१०	जनसेवा कृषि स.सं.लि.	५	सिताराम बगाले	
११	बगुवा जनसेवा उत्पादक स सं लि	५	सन्त कुमार श्रेष्ठ	
१२	बगुवा सुनगाभा बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	५	शंकर ढकाल	
१३	बिहानी बचत तथा ऋण सहकारी स.सं.लि	५	मालती भट्ट	
१४	चण्डेश्वरी वचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	६	पानमाया सिंखडा	
१५	खिद्मले खल्क बचत तथा ऋण स.सं.लि.	६		
१६	जनजागरण उपभोक्ता स.सं.लि.	६	खडानन्द ढकाल	
१७	बोर्लाङ्ग जनसेवा उपभोक्ता स.सं.लि.	७	नवराज श्रेष्ठ	
१८	उद्दमशिल सानाकिसान कृषि सहकारी संस्था लि.	७	भरत ढकाल	
१९	बुढीगण्डकी दुग्ध उत्पादन स.सं.लि.	८	शिव प्रसाद ढकाल	
२०	अरुणोदय ग्रामिण विद्युत सहकारी संस्था लिमिटेड धावा गोरखा	४	ऋषिराम लामिछाने	
२१	मिहेनती बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि	२	पदम ढकाल	

समस्याग्रस्त सहकारीलाई सहकारी नियमन सहकारी ऐन, २०७४ बमोजिम समस्याग्रस्त घोषणा गरेको सार्वजनिक गरी थप कारोवार गर्नको लागी पालिकामा अनुमती लिनुपर्ने ब्यवस्था गर्नु पर्दछ ।

१० **सम्पत्ति हस्तान्तरणः**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ९७, ९८ र १०४ अनुसार विषयगत कार्यालयको चल-अचल सम्पत्ति, दायित्व तथा अभिलेख उक्त कार्यालयहरु समाहित भएका पालिकामा स्वतः हस्तान्तरण हुने व्यवस्था छ । यसरी हस्तान्तरण हुने सम्पूर्ण सम्पत्तिको अभिलेख तथा जिन्सी लगत खाता २०७५ असार मसान्त भित्र स्थानीय तहले तयार गरी प्रतिबेदन तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेकोमा यस पालिकाले सम्पत्तिको अभिलेख तथा जिन्सी लगत तयार नगरेको, कम्प्युटर, ल्यापटप, प्रिन्टर, मोबाईल फोन सेट र अन्य फर्निचर जस्ता मूल्यवान समानहरु जिम्मेवारी सारेको पाईएन । यसरी जिन्सी मालसामानको आम्दानी नजनाउँदा जिन्सी मालसामानहरु

हराउने र हिनामिना हुन सक्ने हुँदा मालसामानहरुको प्रकृति अनुसार सम्बन्धित जिन्सी खातामा आम्दानी जनाई जिन्सी खाता अद्याबधिक गर्नुपर्दछ ।

११ **सरकारी तथ सार्वजनिक जग्गा संरक्षण उपयोग तथा हक हस्तान्तरणः**

स्थानीय सरकार सञ्चाल ऐन, २०७४ को दफा ९७ मा गाउँपालिका तथा नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको सरकारी सामुदायिक तथा सार्वजनिक सम्पत्तिको रेखदेख, मर्मत सम्भार र संरक्षण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको सार्वजनिक सम्पत्तिको मर्मत सम्भार एवं संरक्षण गरेको/अभिलेख राखेको पाइएन । पालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको सम्पत्तिको रेखदेख मर्मत सम्भार एवं संरक्षण गरेर सो को व्यवस्थित अभिलेख राख्नुपर्दछ ।

१२ **योजना तर्जुमा र कार्यान्वायन तर्फः**

१२.१ **प्राविधिक बिल र कार्य सम्पन्नः** सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२३(१) मा खरिद सम्झौता अनुसार सार्वजनिक निकायले रनिङ बिल वा अन्य कुनै बिल बिजकको भुक्तानी गर्दा प्राविधिक नापजाँच गरी नापी किताबमा उल्लेख भएको वास्तविक कार्यसम्पादनको आधारमा भुक्तानी गर्नुपर्ने ब्यवस्था रहको छ । उपभोक्ता समितिहरुबाट सञ्चालित योजनाको ठेक्का बिलहरुमा लागत अनुमान र वास्तविक कामको मूल्याङ्कनमा बराबर परिमाण र रकम उल्लेख भएको देखिन्छ । लागत अनुमान बराबर नै मूल्याङ्कन भएको देखिएकाले वास्तविक काम कति भएको हो भन्ने सम्बन्धमा आश्वस्त हुन सक्ने अवस्था देखिएन । प्राविधिकले पेश गर्ने कार्य सम्पन्न प्रतिवेदनमा कार्य सम्पन्न गर्नुपर्ने मिति र कार्य सम्पन्न भएको मिति लगायतका इन्जिनियरिङ नर्मस् अनुसार बिलमा खुलाउनुपर्ने तथ्याङ्क उल्लेख गरेको पाईएन । यसले गर्दा कुन काम कहिले सम्पन्न गर्नुपर्ने र तोकिएको अवधिमा सम्पन्न भए/नभएको विषयमा यकिन हुन नसकिएको हुँदा प्राविधिकले इन्जिनियरिङ नर्मस् अनुसारको उपभोक्ता समितिको बिल बनाउँदा नापजाँचलाई वास्तविक कार्यसम्पादनमा आधारित बनाउनुपर्दछ ।

आयोजना हस्तान्तरणः सार्बजनिक खरिद नियमाबली, २०६४ को नियम ९७(१२) बमोजिम निर्माण कार्य सम्पन्न भएपछि सार्वजनिक निकायले सोको रेखदेख, मर्मत सम्भार गर्ने जिम्मेवारी समेत तोकी आयोजनाको स्वामित्व उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायलाई नै हस्तान्तरण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । यो बर्ष उपभोक्ता समितिबाट रु. ४,१४,५३,२१३।०० खर्च गरी १५८ बटा आयोजनाहरु सम्पन्न गरेकोमा नियमाबलीको व्यबस्था बमोजिम हस्तान्तरण गरेको देखिएन । जसबाट सम्पन्न आयोजना मर्मत, रेखदेख तथा उचित संरक्षण हुन नसकि लगानी खेर जानसक्ने देखिन्छ । अत: सम्पन्न आयोजनाहरु समयमै हस्तान्तरण उचित रेखदेख तथा मर्मत सम्भार हुने व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।

वार्षिक खरिद योजना/गुरुयोजनाः सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ६ अनुसार ले सार्वजनिक निकायले तोकेको सीमाभन्दा बढी रकमको खरिद गर्दा तोकिए बमोजिमको खरिद गुरुयोजना र वार्षिक खरिद योजना तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । यस्तै सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ७ ले वार्षिक १० करोडभन्दा बढीको खरिद गर्दा गुरुयोजना तयार गर्नुपर्ने, नियम ८ ले वार्षिक १० लाखभन्दा बढीको खरिद गर्दा वार्षिक खारिद योजना बनाउनुपर्ने व्यवस्था छ । यस पालिकाले विभिन्न शीर्षक अन्तर्गत वार्षिक रु.१३,०५,५८,५७४/- पूँजीगत खर्च/खरिद निर्माण कार्य गरेको छ । तर पालिकाले आफ्नो खरिद नियमावली नबनाएको अवस्थामा उक्त ऐन, नियम बमोजिम वार्षिक खरिद योजना र गुरुयोजना नबनाई खरिद कार्य गरेको देखियो । अतः पालिकाले उक्त नियमावलीले तोकेको व्यवस्था बमोजिम खरिद योजना/गुरुयोजना बनाई कार्यान्वियन गरेर सार्वजनिक खरिद कार्य व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाउनु पर्दछ ।

छनौट र कार्यान्वयनः स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ मा स्थानीय तहले योजना बनाउँदा सहभागितमूलक, उत्पादनमूलक र प्रतिफल प्राप्त हुने योजना छनौट गरी प्राथमिकिकरण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । साथै योजना बनाउँदा मध्यम तथा दीर्घकालीन प्रकृतिका आयोजनाहरूको सूची समेत तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याउनु पर्ने व्यवस्था छ । कार्यालयले योजना छनौट गर्दा ऐनमा भएको व्यवस्था अनुरुप दीर्घकालीन प्रकृतिका ठुला योजना छनौट नगरी सानासाना र टुक्रे योजनामा ठुलो मात्रामा बजेट छुट्याएको अवस्था छ । साना तथा टुक्रे योजनामा वजेट विनियोजन गर्दा दिर्घकालीन उपलव्धी नहुँने हुँदा यस्ता कार्यमा नियन्त्रण गरी ठुला योजना छनौटलाई प्राथमिकतामा राखिनुपर्दछ । यस वर्ष उपभोक्ता समितिमार्फत भएका कामका योजनाहरू देहायअनुसार छन् ।

क्र. सं.	विवरण	योजना संख्या	रकम
१	रु.१ लाख भन्दा कमका योजना	३	१,५०,०००।-
२	रू.१ लाख देखि रू.३ लाख सम्मका योजना	१२७	२,२३,७०,०००।-
३	रू.३ लाख देखि माथि रू.५ लाख सम्मका योजना	१८	८२,४०,०००।-
४	रु.५ लाख देखि माथि रू.१० लाख सम्मका योजना	८	७१,५०,०००।-
५	रू.१० लाख देखि माथि रू.२५ लाख सम्मका योजना	८	२६,५०,०००।-
६	रू.२५ लाख भन्दा माथीका योजना	०	०।-
	जम्मा	१५८	४,०५,६०,०००।-

साना तथा टुक्रे योजनामा बजेट विनियोजन गर्दा अपेक्षित उपलब्धी प्राप्त गर्न कठिनाई हुने हुँदा यस्तो कार्यमा नियन्त्रण गरी ठुला र प्राथमिकता प्राप्त योजनामा ध्यान दिनुपर्दछ ।

१२.२ **ठेक्का व्यवस्था** : सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ९ मा खुला रुपमा वोलपत्र आह्वान गरी खरिद गर्ने सम्वन्धी व्यवस्था छ । पालिकाले वोलपत्र मार्फत प्रतिशपर्धी आपूर्तिकर्ता छनौट गरी वार्षिक कार्यक्रम अनुसारका सडक निर्माणका योजना कार्यान्वियन गर्दै आएको छ । यस्ता योजनामा लागत अनुमान भन्दा ०.०८ देखि ४६.९३ प्रतिशत सम्म घटीमा गर्ने गरी कबोल भए अनुसार कार्यान्वियन गराएको पाइयो । पालिकाको स्वीकृत नर्मशका आधारमा तयार भएको लागत अनुमान भन्दा धेरै घटीमा सोही गुणस्तरको कार्य गर्न कबोल गरी अधिकांश योजना निर्माण सम्पन्न गरेर भुक्तानी फरफारक गरेको पाइयो । यस्ता योजनाको भुक्तानी गर्दा निर्माण सामाग्री र निर्माण कार्यको गुणस्तर परीक्षण गरेको भएपनि न्यून लागतमा सोही गुणस्तरको कार्य भएको सम्वन्धमा नर्म्समा नैं अधिक मूल्याङ्कन भएको हो वा गुणस्तरमा सम्झौता गरी भुक्तानी फरफारक भएको हो सो सम्वन्धमा पालिकाको ध्यानाकर्षण हुनुपर्ने देखिन्छ । साथै निर्धारित गुणस्तरमा कार्य भएको प्रमाणित गरी भुक्तानी गरेका कार्य निर्धारित अवधि सम्म टिकाउ भए नभएको यकिन गर्न प्रणाली सुदृढ गरी न्यून मुल्यमानै गुणस्तरीय कार्य हुने भएमा नर्म्स समेत सम्वन्धित निकायले पुनरावलोकन गर्नुपर्ने देखिन्छ । यस्ता केही योजनाको विवरण देहायमा उल्लेख छ । लागत अनुमानको तुलनामा उल्लेख्य रुपमा घटी प्रतिशत गर्ने गरी कबोल तथा सम्झौता भएका केही योजनाको विवरण देहाय अनुसार रहेका छन् :

क्र.सं.	योजनाको विवरण	ठेक्का नं.	बोलपत्रदाता	लागत अनुमान	सम्झौता रकम	घटी प्रतिशत
१	Construction of Administrative Building Area	BTRM/NCB/WORKS-1-2081/82	Raj Hans Construction & Suppliers Pvt. Ltd.	४९९९८७८.३३	३४६३७६१.५	३०.७२
२	Upgrading of Borlang Airibhanjyang Mahadevtar Road	BTRM/NCB/WORKS-2-2081/82	Rivian Engineering Consultancy Suppliers & Construction Pvt. Ltd.	१४९९९३३२.२	९५२४३७९.२	३६.५०
३	Upgrading of Bhimsenthapa Chakrapath Phase III	BTRM/NCB/WORKS-3-2081/82	Shiva Nirman Sewa	३४९९०८००.९	२१५९१५४१	३८.२९
४	Procurement & Supply of Medicine & Surgical Item	BTRM/SQ/GOODS-4-2081/82	UNIGLOBE HEALTHCARE PVT.LTD.	२१७६००५	११९६७१६	४५.००
५	Procurement & Supply of Motorcycle	BTRM/SQ/GOOSS-5-2081/82	Jagdamaba Motors Pvt. Ltd.	१५२९४९९.९९	१४४५०००	५.५२
६	Bhimsenthapa Chakrapath Tesro Khanda Thap	BTRM/NCB/WORKS-6-2081/82	Jaya Bhole Nath Construction and suppliers	७९९९५३४.९५	४९११३३४.२	३८.६०
७	Procurement of 4WD Single Cab Pickup (Krishi Ambulance)	BTRM/NCB/GOODS-7-2081/82	B.B Automobile Pvt Ltd	२६५००००	२६४८०००	०.०८
८	Procurement of Cold Room	BTRM/NCB/GOODS-8-2081/82	G. P. Machines And	२८०००००	२३१६५००	१७.२७
९	Interior & Furnishing Works for Municipal Administrative Building	BTRM/NCB/WORKS-21-2080/81	S.A. CONSTRUCTION	९९९९६७३.१६	५३०६४०७.३	४६.९३
१०	Construction & Management of Administrative Building Area	BTRM/SQ/WORS-17-080/81	Kritika Nirman Sewa	१९९९९४६.४९	१६९२४११.२	१५.३८
११	Construction of Ward Office Building (Ward no. 6)	BTRM/BUILDING/NCB/WORKS-04/078/79	Shiva Engineering Group pvt.ltd.	१६५४२३९५.६	८८६२५४५.४	४६.४३
१२	Construction of Mahadevtaar Aadharbhut Swasthya Sewa Kendra	BTRM/BUILDING/NCB/WORKS-03/077/78	Gorkha Construction	३८८३८२४.०७	२६४८४०१.५	३१.८१
			जम्मा	३२४२५८३९.३	१८५०९७६५	४२.९२

१३ न्यायिक समितिः

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ४६ देखि ५३ सम्म अधिकार क्षेत्र तथा न्याय सम्पादन प्रक्रियाको व्यवस्था गरेको छ । समितिमा परेको उजुरीमध्ये मेलमिलाप प्रकृतिका आधारमा विवाद दर्ता भएको ३ महिनाभित्र टुङ्गो लगाउने व्यवस्था छ । लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त विवरण अनुसार मुद्दा दर्ता र फछ्र्यौट कारवाही देहाय बमोजिम रहेको छ ।

गतवर्षबाटसरेकाविवाद	यसवर्षदर्ताभएको	जम्मा	फछ्र्यौट/कारवाहीभएकाविवाद	फछ्र्यौट/कारवाहीहुनबाँकीविवाद
८	१९	२७	२१	६

उपरोक्तानुसार पालिकामा न्यायिक समितिको मुद्धा फछ्र्यौटको अवस्था सामान्य देखिन्छ । आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को अन्तमा जम्मा ६ मुद्धा सरि आएकोमा वांकी मुद्धाको समेत समयमै न्यायिक निरुपण हुनुपर्दछ ।

१४ **कानून र सञ्चालन स्थितिः**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ अनुसार स्थानीय तहहरुले आफ्नो अधिकारक्षेत्र भित्रका विषयमा ऐन तथा सोको अधिनमा रही नियम निर्देशिका, कार्यविधि र मापदण्ड बनाई कार्यान्वयनमा ल्याउन सक्ने व्यवस्था छ । जसअनुसार स्थानीय तह सञ्चालनको लागि संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयबाट नमूना कानूनहरु बनाई उपलब्ध गराएकोमा यस पालिकाले हालसम्म ४५ वटा ऐन, ३ वटा नियमावली, ७२ कार्यविधि लगायत १२७ वटा कानुन निर्माण गरी कार्यान्यिनमा ल्याएको छ । पालिकाले कानूनहरु निर्माण गरी सभा कार्यपालिकाबाट स्वीकृत गरेतापनि सम्पुर्ण ऐन तथा नियमावलीकरु राजपत्रमा प्रकाशन गरेको छैन। तसर्थ उक्त कानूनहरु राजपत्रमा प्रकाशन गरी कार्यान्वयनमा ल्याउनु पर्दछ ।

१५ **कर संकलनः**

पालिकाको यस आर्थिक वर्षको आन्तरिक आय र खर्चको विवरए देहाय बमोजिम रहेको छ ।

क्र.स.	आर्थिक वर्ष	आन्तरिक आय रु	पालिकाको जम्मा खर्च रु	आयको तुलनामा खर्चको प्रतिशत
१	२०८१।०८२	५२१०३३०	५११३५४४०२.१५	१.०२

पालिकाको यस आर्थिक वर्षको जम्मा खर्च रु.५११३५४४०२.१५ रहेको छ भने राजश्व रु.५२१०३३०/- संकलन गरेको छ । पालिकाको कुल खर्च आन्तरिक आयको १.०२ प्रतिशत हुन आउँछ जुन खर्चको तुलनामा आन्तरिक आय न्यून रहेको देखिन्छ । पालिकाले संघीय र प्रदेश सरकार प्रतिको निर्भरता घटाउँदै आन्तरिक आयको हिस्सा बढाउने तर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।

१६ **फोहोर मैला व्यवस्थापनः**

फोहरमैला व्यवस्थापन ऐन, २०६८ अनुसार स्थानीय तहहरुले स्रोतमै फोहरमैलाको वर्गीकरण गर्न लगाई सोही अनुसार सङ्कलन र व्यवस्थापन गर्ने कार्यको शुरुवात गर्न नसकेको कारण फोहरमैला व्यवस्थापनमा जटिलता देखिएको छ । फोहर उत्सर्जन हुने स्रोतमा नै वर्गीकरण गरी कुहिने, नकुहिने, सिसाजन्य, अस्पतालबाट उत्पादित र इ-वेष्ट लगायतका फोहर वर्गीकरण गरी उपयुक्त व्यवस्थापन गरेको देखिएन । फोहरमैलाको उचित व्यवस्थापन गरी पालिकाको पर्यावरणलाई स्वच्छ राख्नुपर्दछ ।

१७ **स्वास्थ्य तर्फः**

१७.१ **औषधि खरिदः** आर्थिक कार्यविधी तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली २०७७ को नियम ३९(१०) मा जिम्मेवारवार व्यक्तिले सरकारी रकमको खर्च लेख्नु अघि त्यस्तो खर्च गर्न वा भुक्तानी दिन आवश्यक विल भरपाई र कागजात संलग्न भए नभएको तथा संलग्न कागजात भुक्तानी दिन रीत पुगे नपुगेको जाँच गरी भुक्तानी दिनु पर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले आर्थिक वर्षमा रु.१९९८३८६/- औषधी खरिद गरेकोमा निम्न ब्योहोरा देखियो ।

• आपूर्ति हुने औषधि डव्लु.एच.ओ. GMP सर्टीफाइड हुनुपर्ने औषधिको उत्पादन मिति, ब्याच नं र म्याद समाप्त मिति उल्लेख गरी सम्बन्धित विषय विज्ञबाट मुचुल्का उठाई राख्ने नगरेको तथा उक्त औषधि बिक्रीको लागि होइन (निशुल्क वितरण) भनि खुलाएको प्रमाण समावेश नभएको।

• आपूर्ति भएका औषधी एबं सर्जिकल सामान स्टोर दाखिला हुनुअघि स्पेशीफिकेशन अनुसार भए/नभएको नखुलाएको कारण औषधिको गुणस्तर र म्याद सम्बन्धमा यकिन गर्न सकिएन।

• तसर्थ औषधिको खरिद, आपूर्ती, दाखिला तथा खर्चको विवरण अद्यावधिक हुने गरी अभिलेख राख्ने, तोकीएको गुणस्तर अनुसारकै औषधि प्राप्त भएको नभएको एकिन गरी हस्तान्तरण तथा खरिद गरिएको औषधिको विवरण खुल्ने गरी अभिलेख राख्ने तथा आर्थिक वर्षको अन्त्यमा बाँकी रहेको औषधिहरु जिम्मेवारी सारी अभिलेख व्यवस्थित गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ । पालिकाबाट प्राप्त विवरण अनुसार प्रदेश स्वास्थ आपुर्ती ब्यवस्थापन केन्द्र तथा स्वास्थ सेवा बिभागवाट आपुर्ती गरिएका औषधी मुल्य नखुलाई आपुर्ती गरिएको साथै म्याद भुक्तानी समय कम रहेका औषधी आपुर्ती गरिएको र मागको आधारमा आपुर्ती नगरीएको कारण औषधिको म्याद गएको भन्ने पालिकाको भनाई रहेकोले मौज्दातको अवस्था हेरेर मात्र औषधी आपुर्ती गर्नुपर्ने देखियो

१७.२ **सेवा प्रवाहः** पालिकामा आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ मा संचालनमा रहेका स्वास्थ्य संस्थाको दरबन्दी पदपूर्ती र सेवा प्रवाहको अवस्था देहाए बमोजिम रहेको छ ।

स्वास्थ्य संस्थाको किसिम	स्वास्थ्य संस्थाको संख्या	दरबन्दी	पदपूर्ती	सेवाग्राहीको संख्या	औषधी वितरण रु
अस्पताल	१	६ (स्थाई)	११(करार समेत)	८४७५	६०००००
स्वास्थ्यकेन्द्र/चौकी	५	३०	२९	३६९१६	१२०००००

उक्त विवरण अनुसार पालिकामा १ अस्पताल र ५ स्वास्थ्य केन्द्र/चौकीमा कुल ३६ दरबन्दी रहेकोमा हाल २९ पद स्थायी र ७ पद करार मार्फत पुर्ती गरी सेवा प्रवाह गर्ने गरेको देखिन्छ । करार मार्फत दरवन्दी बाहिर कर्मचारी राखेको देखियो । स्विकृत दरबन्दी बाहिर कर्मचारी राख्ने कार्यमा नियन्त्रण गर्नु पर्दछ । यसमा कार्यालयले अस्पताल संचालन पश्चात आवश्यक दरवन्दी नभएकोले करारमा राखिएको जवाफ दिएको छ ।

१८ कृषी तथा पशु तर्फः

१८.१ **कृषि तथा पशुमा अनुदान**: कृषिसँग सम्बन्धित सहकारी तथा संघ संस्थाहरुलाई कृषि विकासका लागी प्रदान गरिने अनुदान कार्यक्रम कार्यान्वियन निर्देशिका, २०७३ को बुँदा नम्बर ७ मा अनुदान दिने सार्बजनिक निकायको जिम्मेबारी सम्बन्धी ब्यबस्था गरेको छ । निर्देशिकाको बुँदा नम्बर ७.२ मा अनुदानको कार्यान्वियन गर्न गराउन नियमित रुपमा सुपरीबेक्षण, अनुगमन तथा गुणस्तर नियन्त्रण गरी वा गराई निर्धारित समयमा कार्य सम्पन्न हुने सुनिश्चितता गर्नु सम्बन्धित सार्बजनिक निकायको प्रमुखको कर्तब्य हुने उल्लेख छ । पालिकाले उपलब्ध गराएको सरकारी अनुदान रकमको वितरण, सदुपयोग सही एवं समुचित तरिकाले गरी खर्चको सार्वजनिकिरण एवं अनुगमन हुनु पर्दछ र सो को प्रभावकारीता मापन गर्ने संयन्त्र विकास गरी पूँजी निर्माण गर्ने उत्पादन तथा उत्पादकत्वमा वृद्धि आए नआएको संवन्धमा प्रतिवेदन वनाउनुपर्दछ, साथै अनुदान प्राप्त गर्ने ब्यक्ती तथा संस्थाको विवरण सार्वजनिक गर्नु पर्दछ । यस वर्ष कृषि तथा पशु कार्यक्रम अन्तर्गत संचालित केही कार्यक्रमहरु देहाय अनुसार छन्।

क्र.स.	कार्यक्रमकोनाम	लाभग्राहीसंख्याजना	अनुदानरकम(रु)	कैफियत
१	जैविक मल प्रवद्धन कार्यक्रम	२१	४०००००	५० प्रतिशत अनुदान
२	मौरी प्रवद्धन कार्यक्रम	२०	४०००००	
३	आ ब २०८१/८२ मा नयाँ सुन्तला जात पकेट विकास कार्यक्रम संचालन	१५०	१२०००००	
४	कृषक क्षमता अभिबृद्धि,बाली संरक्षण तथा गाउँटोल घर घरमा कृषि प्राविधिक कार्यक्रम		६,००,०००/-	१०० प्रतिशत अनुदान
५	एक विद्यालय एक स्वास्थ्य संस्था सामुदायिक सिकाई केन्द्र करेसाबारी	७	१२,००,०००/-	
६	नमुना कृषकका लागि प्लाष्टिक टनेल वितरण र निर्माण सहयोग	४३	१२,००,०००/-	
७	एक घर एक करेसाबारी कार्यक्रम	३०	३,००,०००/-	
८	एक टोल एक पोषण पसल कार्यक्रम	२	३,२०,०००/-	५० प्रतिशत अनुदान
९	आकस्मिक बाली संरक्षण कार्यक्रम		३,४८,०४०/-	१०० प्रतिशत अनुदान
१०	कृषक समुह गठन घँरायसी खाद्यान्न उत्पादन विषादी न्युनीकरण सम्बन्धी एक दिने तालिम पोषिलो तरकारीको विउ वितरण	४०५	३,२०,०००/-	१०० प्रतिशत अनुदान
११	उत्पादनमा आधारित प्रोत्साहन कार्यक्रम	५१	५,७५,२१५/-	खसी बोका रु ४० प्रती के जी रागा पाडा रु१५ प्रती केजी सुंगुर बंगुर रु ३५ प्रति केजी
१२	गाई भैसी केन्द्र स्थापना कार्यक्रम	७	४,२०,०००/-	७५ प्रतिशत अनुदान
१३	घाँस श्रोत केन्द्र व्यवस्थापन तथा घाँसका विउ बेर्ना वितरण कार्यक्रम	२१	२७,५००/-	५० प्रतिशत अनुदान

पालिकाले अनुदान वितरण पश्चातको उपलव्धी मापन गरेको छैन । अनुदानवाट प्राप्त लाभको विश्लेषण गरी आगामी दिनमा अनुदानको कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्ने देखिन्छ ।अनुदान रकम विभिन्न तरिकावाट साना- साना कार्यक्रम बनाई वितरण गर्दा अपेक्षित प्रतिफल प्राप्त नहुने र यसले उत्पादकत्वमा समेत बृद्धि नगर्ने हुदा ठुला अनुदानका कार्यक्रम संचालन गरी कृषि पेशालाई आकर्षित गर्नुपर्छ । साथै अनुगमन प्रभावकारी बनाई दोहोरो (संघ, प्रदेश तथा स्थानीय तह) परे नपरेको एकिन गरी लिखित प्रतिवेदन समेत लिनुपर्दछ । कृषि तथा पशु पालन क्षेत्रमा आत्मनिर्भर वनाउन सरकारले कृषि वीमा तथा पशु वीमामा अनुदानका कार्यक्रम सञ्चालन गर्दै आइरहेको छ । पालिकाले कृषि क्षेत्र तथा पशु क्षेत्रमा विभिन्न अनुदान दिएकोमा अनिवार्य वीमा गरेर मात्र अनुदान दिने नीति तय गरेको देखिएन ।साथै

कृषि तथा पशु सम्बन्धी केही कार्यक्रमहरु विना लागत सहभागीतामा सञ्चालन भएका छन् सवै कार्यक्रममा अनिवार्य लागत सहभागिता गराइ कृषकको स्वामित्व कायम गराई अनुदानको प्रभावकारी उपयोगमा पालिकाले ध्यान दिनुपर्दछ।

१८.२ **अनुदान व्यवस्थापनः** पालिकाबाट प्राप्त विवरण अनुसार यस वर्ष कृषि पशु लगायतका क्षेत्रमा देहाय बमोजिम अनुदान वितरण गरेको छ ।

क्रस	अनुदानकोक्षेत्र	कार्यक्रमसंख्या	अनुदानरकम
१	कृषितर्फ	१०	५३,६८,०४०/-
२	पशुतर्फ	३	१०,२२,७१५/-
	जम्मा		६३९०७५५/-

उपरोक्त विवरण अनुसार यस पालिकाले यो वर्ष कृषि पशु लगायतका क्षेत्रमा रु. ६३९०७५५ अनुदान वितरण गरेको छ । अनुदान वितरण पश्चात अनुगमन प्रभावकारी रुपमा गरी उपलब्धी मापन गरेको नदेखिएकोले अनुदानको सदुपयोग भएकोमा सम्बन्धमा आस्वस्त हुन सकिएन । अतः अनुदान वितरणसंगै अनुगमन संयन्त्र बलियो बनाई अनुदानको अपेक्षित रुपमा सदुपयोग भए नभएको एकिन गर्नु पर्दछ ।

१८.३ **विगत वर्ष दिएको अनुदानको उपयोगः** सार्वजनिक निकायबाट उपलब्ध गराईएको अनुदानको सही सदुपयोग भए नभएको एकीन गर्न अनुदान उपलब्ध गराउने निकायले समय समयमा अनुगमन गर्नुपर्दछ । तर पालिकाले देहायअनुसार कृषि, पशु, शैक्षिक सेवा, सामान खरिदमा रु. ५२०४७६१/- अनुदान खर्च लेखेको छ । तर पालिकाबाट बितरण भएको अनुदानको सहि सदुपयोग भए नभएको सम्बन्धमा अनुगमन तथा सोबाट प्राप्त उपलव्धी मापन गरेको छैन । साथै अनुदान सम्बन्धमा स्थानीय अनुदान नीति तय गरेका छैन । तसर्थ अनुगमनलाई प्रभावकारी वनाई संघ, प्रदेश तथा स्थानीय तहबाट वितरण हुने अनुदानमा दोहोरोपना नहुने गरी अनुदानग्राहीको जीबनस्तरमा सुधार आएको यकिन गरी रकमको पूर्ण सदुपयोग गराउनेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।

अनुदानको छेत्र	कार्यक्रमको नाम	अनुदान रकम
पशु सेवा शाखा	उत्पादनमा आधारित प्रोत्साहन कार्यक्रम	५४८४०
	माछा प्रवर्द्धन कार्यक्रम	३१७५९१
	हरियो घाँस बिस्तार कार्यक्रम	२७३०००
कृषि	एक वडा एक कस्टम हायरिङ्ग सेन्टर स्थापना	२७१५२०७
	जग्गा चक्लाबन्दी कार्यक्रम	१८१३१३
	जैविक मल प्रवर्द्धन कार्यक्रम	९९६१४
	मकै बाली प्रवर्द्धन कार्यक्रम	९७४९६०
	सुन्तला पकेट निरन्तरता कार्यक्रम	५८८२३६
	जम्मा	५२०४७६१

पालिकाले उक्त अनुदान रकम उपयोगको प्रभावकारी अनुगमन गरी लक्षित नतिजा प्राप्त गर्ने तर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।

१९ **परामर्स सेवा खरिदः**

१९.१ **सम्भाव्यता अध्ययन/डि.पि.आर खर्च** - सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को नियम ८.९ मा प्रस्ताव माग गरि परामर्श सेवा खरिद गर्नुपर्ने, यस्तो खरिदमा आवश्यक्ताको पहिचान समेत गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। यसरी परामर्श सेवा खरिद गर्दा विभागीय जनशक्तिले संभव नहुने विषयमा मात्र परामर्श सेवा लिनुपर्नेमा कार्यालयले सम्भाव्यता अध्ययन, अध्ययन प्रतिवेदन लगायतका ३ कार्यमा रु. २६४९१८६.६४

खर्च गरेको छ। यसरी रु.२६४९१८६.६४ खर्च गर्दा सो को आवश्यकता, खरिदमा मितव्ययिता, विभागीय जनशक्तिको परिचालन जस्ता पक्षमा विश्लेषण गरेको छैन। यस्ता प्रतिवेदन खरिद गर्दा ती आयोजना एव कार्यक्रमको लागि वजेट व्यवस्था गरेर कार्यान्वियनमा जाने विषयमा समेत कार्यालयले ध्यान पुर्‍याएको छैन । अत: पालिकाले यस सम्बन्धमा प्रत्येक वर्ष अध्ययन गर्दै जाने, प्रतिवेदनको गुणस्तर र कार्यान्वियनको सुनिश्चितता पनि नगरिएको अवस्थामा सुधार एवं नियन्त्रण गर्न यस्ता खर्च नियन्त्रण सम्बन्धमा ध्यान पुर्याउनु पर्दछ ।

क्र.स.	कामको विवरण	परार्मशदाताको नाम	लागत अनुमान रु.	सम्झौता रकम रु.	घटी प्रतिशत	खरिद विउत्धि
१	अम्बोटे देवी परिसर डि.पी.आर	Thapa Survey Services Pvt. Ltd	१४९५३४.८८	१४८३१२.८८	०.८२	सोझै खरिद
२	नदीजन्य पदार्थ उत्खननका लागी आ ई ई	गतिशिल इन्जिनियरिङ सर्भिसेस प्रा ली	४९९६५१.७६	४९६२११.२५	०.६९	सोझै खरिद
३	Preparation of web based spatial database, cadastral information system and Development of integrated Geographical Information System	Arch Aid Planners and Developers Pvt Ltd	२००००००.	१९५७३८६.	२.१३	सोझै खरिद
	जम्मा		२६४९१८६.६४	२६०१९१०.१३		

उपरोक्त विवरण अनुसार पालिकाले यस वर्ष डि.पी.आर लगायतका कार्यमा सोझै खरिद विधिबाट ३ वटा सेवा खरिदका लागि जम्मा रु.२६४९१८६.६४ को लागत अनुमान तयार गरी सम्झौता अनुसार रु.२६०१९१०.१३ भुक्तानी गरेको छ । उक्त खरिद गर्दा लागत अनुमानको तुलनामा औसतमा १.७८ प्रतिशत कम रकममा खरिद सम्झौता भएको देखिन्छ । पालिकाले यस्तो कार्य गर्दा सम्भव भए सम्म कार्यालयकै प्राविधिक जनशक्तिबाट गराउने तथा परार्मश सेवा खरिद गर्नुपर्दाको अवस्थामा प्रतिस्पर्धात्मक विधिको अवलम्बन गरी सार्वजनिक खर्चमा अधिकतम् मितव्ययीता कायम गर्ने तर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।

१९.२ **डि.पि.आर. को कार्यान्वायनको अवस्था-** पालिकाबाट प्राप्त विवरण अनुसार गत विगत वर्षहरुमा डि.पि.आर. गरेका देहाय बमोजिमका 1 वटा योजनाहरु हालसम्म कार्यान्वियनमा आउन सकेका छैनन् । त्यसरी कार्यान्वियन हुन बाँकी रहेका योजनाहरु देहाय बमोजिम रहेका छन् ।

क्र.सं	डि.पि.आर. आर्थिक वर्ष	कामको विवरण	परार्मशदाताको नाम	भुक्तानीरकम रु.	योजना कार्यान्वय नहुन नसक्नुको कारण
१	२०७९\८०	पाताल खोला मसेल सपुङ्गे बर्खे सिचाई नहर	ता ईन्जिनियरिङ्ग प्रा.लि. काठमाण्डौं	९,९७,२२५/-	बजेट अभावका कारण

उपरोक्त विवरण अनुसार पालिकाले गत विगत वर्षमा डि.पि.आर. गरेका १ वटा योजनामा रु.९९७२२५/- भुक्तानी भएकोमा उक्त योजनामा जग्गा विवाद लगायतका कारणले हालसम्म कार्यान्वियनमा आउन सकेको देखिएन । त्यसैले कार्यान्वियनमा हुन सक्ने र प्राथमिकता प्राप्त योजनाहरुको पहिचान गरेर मात्र परार्मश सेवा लिने तर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।

२० **शिक्षा तर्फः**

२०.१ विद्यालय र विधार्थी संख्याः पालिकाले तयार पारेको शैक्षिक सत्र २०८१ को विवरण अनुसार देखिएका व्यहोराहरु देहाय बमोजिम रहेका छन् ।

क्र.सं.	विद्यालयकोकिसिम	विद्यालयसंख्या	विधार्थीसंख्या
१	सामुदायिकविद्यालय	३३	३०६१
	जम्मा	**३३**	३०६१

उपरोक्तविवरणअनुसारपालिकाकोजम्माविधार्थीसंख्या ३७ रहेकोमा ३९३२ प्रतिशतसामुदायिकविद्यालयमाअध्यनरतरहेकोदेखिन्छ।

२०.२ **सामुदायिक विद्यालयको दरबन्दी र पदपुर्तीः** आर्थिक वर्ष २०८१।०८२ मा पालिका भित्रका ३७ वटा सामुदायिक विद्यालयको शिक्षक दरबन्दी र पदपूर्तीको अवस्था देहाए बमोजिम रहेको छ ।

उक्त विवरण अनुसार पालिकामा जम्मा २६१ शिक्षक दरबन्दी रहेकोमा १८४ जना स्थायी पदपूर्ती र ६४ जना अस्थायी/राहत/करारमा नियुक्त गरी जम्मा २४८ पदपूर्ती गरेको देखिन्छ भने लेखापरीक्षणको समय सम्म पनि १३ पद रिक्त रहेका छन । पालिकाले विद्यालयको संख्याका आधारमा सृजना गरेका पदहरुमा स्थायी पदपूर्ती गरी सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तरमा सुधार गर्ने तर्फ ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ ।

विद्यालयको किसिम	दरबन्दी संख्या	स्थायी पदपूर्ती	पदपूर्ती मध्ये राहत/करार	रिक्त दरबन्दी
सामुदायिक	२६१	१८४	६४	१३

२०.३ **शिक्षक विद्यार्थी अनुपातः** शिक्षा नियमावली, २०५९ अनुसार सामुदायिक विद्यालयमा विद्यार्थी शिक्षक अनुपात हिमाली भेगमा ४०:१, पहाडी भेगमा ४५:१ र उपत्यका तथा तराई भेगमा ५०:१ रहने व्यवस्था छ । पालिकाबाट प्राप्त विवरण अनुसार आर्थिक वर्ष २०८०।०८१ शिक्षक विद्यार्थी अनुपातको अवस्था देहाय बमोजिम छ ।

क्र स	विद्यालय नाम	शिक्षक संख्या	विद्यार्थी संख्या	शिक्षक विद्यार्थी अनुपात
१	संस्कृत मावि तान्द्राङ	१७	१४३	१:८
२	बिन्द्रावती मावि मसेल	१८	२५०	१४
३	शान्ति मावि बगुवा	१९	१७९	१:९
४	प्रभात मावि धावा	१६	२४६	१:१५
५	नवजागृति चण्डी मावि अश्राङ	२७	३४९	१:१३
६	सरस्वती मावि बोर्लाङ	२०	२८३	१:१४
७	सिद्धकाली मावि तान्द्राङ	१८	१७३	१:१०
८	जागेश्वर मावि बोर्लाङ	१७	२०२	१:१२
९	दुल्लभ मावि मसेल	२१	२९७	१:१४
१०	पाटनदेवी मावि बोर्लाङ	१२	१३२	१:११
११	भगवती मावि धावा	१२	१०४	१:९
१२	नवज्योति मावि तान्द्राङ	११	९५	१:९
१३	कनकामना आवि मसेल	७	७९	१:११
१४	रामति आवि धावा	४	९३	१:२३
१५	बालज्योति आवि धावा	५	७५	१:१५
१६	गण्डकी आवि धावा	६	७७	१:१३
१७	जनशक्ति आवि अश्राङ	३	४२	१:१४
१८	जनप्रिय प्रावि तान्द्राङ	३	१४	१:५
१९	चण्डेश्वरी प्रावि मसेल	५	४५	१:९
२०	ध्रुवज्योति आवि अश्राङ	६	७९	१:१३
२१	रबिन्द्रज्योति प्रावि बोर्लाङ	२	१५	१:८
२२	चामुन्डा प्रावि बगुवा	१	८	१:८
२३	सरस्वती प्रावि तान्द्राङ	३	८	१:३
२४	घाटबेशी आवि बोर्लाङ	२	१४	१:७
२५	भिमसेन प्रावि बोर्लाङ	३	२९	१:१०
२६	जलेश्वरी प्रावि अश्राङ	२	१९	१:१०
२७	बालकल्याण प्रावि मसेल	०	०	बालविकास कक्षा
२८	निमेल प्रावि मसेल	१	८	१:८
२९	सरस्वती सदन प्रावि तान्द्राङ	०	०	बालविकास कक्षा
३०	बालिम्टार प्रावि धावा	०	०	"

३१	भवानी प्रावि बोर्लाङ	०	०	"
३२	मदरसा अनवरुल उलुम अश्राङ	०	३	"
३३	लक्ष्मीज्योति प्रावि बोर्लाङ	०	०	"
	जम्मा	२६१	३०६१	१:१२

उपरोक्त विवरण अनुसार यस पालिकामा विद्यार्थी शिक्षक अनुपात १:१२ रहेको छ अर्थात यस पालिकामा १ जना शिक्षकले १२ जना विद्यार्थीहरुलाई पठन पाठन गराउनु पर्ने देखिन्छ । स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को अनुसूची १ को जिल्ला वर्गिकरणमा गोरखा जिल्ला पहाडी जिल्लाको सूचीमा रहेको छ । शिक्षा नियमावली, २०५९ ले तोके अनुसार पहाडी भेगमा सामुदायिक विद्यालयमा १ जना शिक्षकले ४५ जना विद्यार्थीलाई पठन पाठन गराउनुपर्ने गरी शिक्षकको दरबन्दी कायम हुनु पर्नेमा यस पालिकामा १ जना शिक्षकले औषतमा १२ जना विद्यार्थीलाई मात्र पठन पाठन गराएको देखियो जुन शिक्षा नियमावलीले तोकेको अनुपात भन्दा ज्यादै कम रहेको छ । पालिकाले विद्यार्थी संख्या अनुसार शिक्षकको दरबन्दी मिलान गर्नु पर्दछ ।

२०.४ **प्रति विद्यार्थी लागतः** पालिकाबाट प्राप्त विवरण अनुसार आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को प्रति विद्यार्थी लागत देहाय बमोजिम रहेको छ ।

बजेट विवरण	बजेट रकम	खर्च रकम	विद्यार्थी संख्या	प्रति विद्यार्थी लागत
शिक्षा क्षेत्रको कुल बजेट	२७०००००००	२५७५०००००	३०६१	८४१२२
जम्मा	२७०००००००	२५७५०००००	३०६१	८४१२२

उपरोक्त विवरण अनुसार पालिकाको सामुदायिक विद्यालयको प्रति विद्यार्थी लागत रु.८४१२२/- रहेको छ । शिक्षक विद्यार्थी अनुपात कम रहेकोले प्रति विद्यार्थी लागत बढी रहेको देखियो । अतः पालिकाले विद्यार्थी संख्या अनुसार शिक्षकको दरबन्दी मिलान गरेर प्रति विद्यार्थी लागत कम गर्न पहल गर्नुपर्दछ ।

२०.५ **शैक्षिक गुणस्तरः** गाउँपालिका अन्तर्गत रहेका विद्यालयहरुको २०८१ सालको एस.ई.ई. परीक्षामा जम्मा २९७ विधार्थीको सहभागी भएकोमा नतिजाका आधारमा सामुदायिक र संस्थागत विद्यालयको तुलना देहाय बमोजिम रहेको छ ।

.स.	जिपिए	जम्मा विधार्थी	उत्तिर्ण विधार्थी संख्या		उत्तिर्ण प्रतिशत	
			संस्थागत	सामुदायिक	संस्थागत	सामुदायिक
१	३.६१ - ४.००	७७	०	७७	०	२६ प्रतिशत
२	३.२१ - ३.६०	१५२	०	१५२	०	५१ प्रतिशत

उल्लेखित तालिका अनुसार ३.६१ - ४.०० जिपिए ल्याउने विधार्थी ७७, ३.२१ - ३.६० जिपिए ल्याउने विधार्थी १५२ जना उत्तिर्ण भएको देखिन्छ । जसअनुसार उच्च जिपिए ल्याउने विद्यार्थी न्यून देखिएकाले सामुदायिक शिक्षा/विद्यालयको गुणस्तर सुधारमा थप ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ ।।

२१ तलवी प्रतिवेदनः

निजामती सेवा ऐन २०४९, स्वास्थ्य सेवा ऐन, २०५३ तथा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४, मा तलवी प्रतिवेदन पारित गराएर मात्र तलब खर्च लेख्नु पर्ने उल्लेख छ | पालिकाले यो वर्ष तलवी प्रतिवेदन पारित नगराई सङ्घीय सरकारबाट हस्तान्तरित चालु अन्तर्गत स्वास्थ्य तर्फ ६७ कर्मचारीको र पालिकाका १०३ (करार समेत) कर्मचारीको रु. १९३९४२६५/- समेत रु. ४३३९५२०२/- खर्च लेखेको छ ।तलबी प्रतिवेदन पारित नगरी खर्च लेख्न पाउने भन्दा बढी तलब भत्ता ग्रेड भुक्तानी हुन सक्ने तथा लेखापरीक्षणको क्रममा भुक्तानीको तुलना गर्न नसकिने भएकोले तलबी प्रतिवेदन पारित गराएर तलब भत्ता भुक्तानी गर्नुपर्दछ ।

२२ प्रशासकीय संगठन र जनशक्ति व्यवस्थापनः

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८३ बमोजिम स्थानीय तहको कार्यबोझ, राजस्व क्षमता, खर्चको आकार र स्थानीय आवश्यकता समेतलाई ध्यानमा राखी कर्मचारी समायोजन भएपछि मात्र संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणका आधारमा स्थानीय तहमा संगठन संरचना कायम हुने व्यवस्था छ । पालिकामा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सहित ४३ दरबन्दी स्वीकृत रहेकोमा लेखापरीक्षण अवधि सम्म प्रमुख प्रशाकीय अधिकृत सहित ४० जना पदपूर्ती भएको देखिन्छ । लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त विवरण अनुसार कार्य व्यवस्थापनका दृष्टिकोणले महत्वपूर्ण मानिएका प्रशासन सहायक, असिस्टेन्ट सवईन्जिनियर ३ पदहरु रिक्त रहेका छन् । दरबन्दी बमोजिम जनशक्तिको पूर्णता नहुँदा विषयगत कार्यक्रम सञ्चालन, सेवा प्रवाह तथा पालिकाको समग्र कार्य सम्पादनमा असर परेको स्थिति छ । तसर्थ रिक्त पदहरु यथाशक्य छिटो पूर्ति गरी सेवा प्रवाह प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ ।

२३ **सफ्टवेयर खरिदः**

नेपाल सरकारको सूचना प्रविधि प्रणाली (व्यबस्थापन तथा सञ्चालन) निर्देशिका, २०७१ को बुँदा नं.४.१ मा कुनै सरकारी निकायले आफ्नो कार्य विद्युतीय माध्यमबाट सञ्चालन गर्नका लागि प्रयोग गर्ने सूचना प्रविधि प्रणालीको निर्माण गर्दा त्यस्तो प्रणाली सम्बन्धी कागजात तयार पारी मानक अनुरूप भए नभएको निर्धारण गर्न सूचना प्रविधि विभागबाट स्वीकृत गराउनु पर्ने व्यवस्था रहेको छ। पालिकाले तपशिलमा उल्लेखित नयाँ सफ्टवेयर खरिद तथा नविकरण दस्तुर वापत रु. ८९१७४९ भुक्तानी गरेकोमा मानक अनुरूप भए नभएको निर्धारण नगरी खरिद तथा नविकरण वापत रु ८९१७४९।- भुक्तानी दिएकोमा सो बमोजिम प्रमाणित नभएको अवस्थामा भुक्तानी दिएको अनियमित देखिएको रु.,

सफ्टवेयरको नाम	भुक्तानी लिनेको नाम	भुक्तानी रकम	कैफियत
डिजिटल नागरिक वडा पत्र	मुन साईन टेक्नोलोजी प्रा.ली	९५१२५	नयाँ खरिद
कृषी एप /पोटल	इन्फरमेसन केयर प्रा.ली	४,४८,८७४।००	"
दर्ता चलानी तथा सिफारिस सफ्टवेयर	सिलिकन सफ्ट एण्ड आई. टी. कन्सल्टेन्ट प्रा. लि.	३२०००	नविकरण
योजना व्यवस्थापन सफ्टवेयर	मिमोसा टेक सोलुसन	२,३१,०००।००	"
जी.पि.यस ट्रयाकिङ्ग	टेलिमेटिक्स टेक प्रा ली	८४७५०	"
	जम्मा	८९१७४९	

अनियमित भएको	८,९१,७४९

२४ **सेवाप्रवाहको स्थितिः**

पालिकाले आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ मा निम्न विषयमा ४९५ जनालाई देहाय बमोजिम पञ्जिकरण प्रदान गरेको छ ।

विवरण	सेवा संख्या
जन्म दर्ता	३५१
मृत्यु दर्ता	६६
बसाईसराई दर्ता	१५
विवाह दर्ता	५८
सम्बन्ध विच्छेद दर्ता	५
जम्मा	४९५

उपरोक्तानुसार पालिकाको वार्षिक सेवा प्रवाह अवस्था विश्लेषण गर्दा वार्षिक के कति सेवाग्राहीले सेवा प्राप्तिको लागि निवेदन दिएका थिए र के कतिले प्राप्त गर्न सकेनन् सेवा प्राप्त हुन नसक्नुको कारण व्यवस्थित रेकर्ड नराखेकोले एकिन गर्न सकिएन । गुनासो सुनुवाई प्रभावकारि वनाई साथै सेवाग्राही सन्तुष्टी सर्वेक्षण गरि सेवा प्रवाहको अवस्थाको मुल्यांकन गर्न सके अझ प्रभावकारी हुने देखिन्छ ।

२५ प्रगति विवरण नभएको:

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ मा योजना छनौट तथा सञ्चालन सम्बन्धी व्यवस्था छ । पालिकाले यस वर्ष उपभोक्ता समितिवाट सञ्चालित १५८ योजनाहरू र निर्माण ब्यवसायी मार्फत निर्माणाधिन ८ तथा सम्पन्न १५८ समेत कुल १६६ योजना सञ्चालन गरेको देखियो । पालिकाले सञ्चालित योजनाहरूको प्रगति विवरण पेस हुन आएन । सञ्चालित योजनाहरूको कार्यसम्पन्न अवस्था, वित्तीय एवं भौतिक प्रगति स्थिति समेतको क्रियाकलापगत र रकमगत परिमाण खुल्ने गरी एकीकृत रुपमा प्रगति प्रतिवेदन तयार नगरेकोले सो को विश्लेषण गर्न सकिएन । अतः स्वीकृत कार्यक्रम बमोजिम कार्य सञ्चालन र सञ्चालित कार्यको प्रगति विवरण तयार हुनुपर्दछ ।

२६ कार्य योजनाः

विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा १७(२) तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन नियमावली, २०७६ को नियम (८) मा स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकारमा परिषद्/कार्यकारी/प्रदेश विपद् व्यवस्थापन कार्यकारी समितिबाट स्वीकृत एकीकृत क्षेत्रगत नीति तथा कार्यक्रम अनुरुप हुने गरी स्थानीय विपद् व्यवस्थापन योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्ने, बजेट विनियोजन गर्न लगाउने, सबै पक्षको समन्वय र संलग्न गराउने, विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य समिति गठन गर्ने, प्रभावित क्षेत्रमा उद्धार र राहत व्यवस्था गर्ने, ऐन बमोजिम कार्य नगरेको अनुगमन गर्ने, विपद् सूचना प्रणाली विकास र सञ्चालन, तथ्याङ्क अद्यावधिक गर्ने, विपद् घरपरिवारको पहिचान गर्ने, कर्मचारी क्षमता अभिवृद्धिको व्यवस्था र कार्यक्रम सहितको कार्ययोजना तयारी गरी लागू गर्ने/गराउन सम्बन्धी व्यवस्था छ । पालिकाले ऐन तथा नियमावलीमा तोकिएका पूरा गर्नु पर्दछ ।

२७ वार्षिक प्रतिवेदनः

विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा ४५ मा स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिले प्रत्येक आर्थिक वर्षमा गरेको कामको विवरण सहितको वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरी जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति तथा प्रदेश विपद् व्यवस्थापन कार्यकारी समिति समक्ष पेस गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले कामको विवरण सहितको वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरी सम्बन्धित समितिमा पेस गरेको पाइएन । पालिकाले ऐनमा भएको व्यवस्थाको पालना हुनुपर्दछ ।

२८ पदाधिकारी सुविधा :

नेपालको संविधानको धारा २२७ मा गाउँसभा तथा नगरसभाका सदस्यले पाउने सुविधाका सम्बन्धमा प्रदेश कानून बमोजिम हुने व्यवस्था अनुसार पालिकाले यस आर्थिक बर्षमा पदाधिकारी सुविधा शीर्षकमा रु. ९२,९८,८२५।- खर्च गरेको देखिन्छ । पदाधिकारी सुविधामा भएको खर्च आन्तरिक आय रकम रु. ५२१०३३०/- को १७८.७६ प्रतिशत हो। पालिकाको आन्तरिक आयको अबस्था हेर्दा पदाधिकारी सुविधाको लागि समेत पर्याप्त देखिएन । अतः पालिकाले राजस्व अनुमानको लक्ष्य अनुसार राजस्व परिचालन गर्नु पर्ने देखिन्छ ।

२९ आर्थिक सहायता, अन्य विविध खर्च र अनुदानः

२९.१ **विविध खर्चः** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ बमोजिम व्ययको बजेट अनुमान आन्तरिक आयको परिधिभित्र रही औचित्यताको आधारमा विविध खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । तर पालिकाले यस वर्ष खाना तथा विविधतर्फ मात्र रु. १९७५५१८/- खर्च गरेको छ । पालिकाले आन्तरिक आय रु. ५२१०३३०/- को ३७.९१ प्रतिशत विविध खर्च गरेको छ । कार्यालयले उपलब्ध बजेटलाई कार्यक्रम बनाई उपलब्धीमुलक क्षेत्रमा खर्च गरेर यस्ता प्रकृतिका खर्चमा न्यूनीकरण गर्नुपर्दछ ।

२९.२ **आर्थिक सहायताः** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ मा स्थानीय तहको रकमबाट आर्थिक सहायता, चन्दा, पुरस्कार एवं संस्थागत अनुदान वितरण गर्न पाउने व्यवस्था रहेको देखिंदैन । तर पालिकाले यस वर्ष विभिन्न ४५ जनालाई सहयोग गरी रु.११२३०००/- आर्थिक सहायता वितरण गरेका छन् ।कुनै कार्यविधि बेगर आर्थिक सहायता खर्च लेख्ने कार्यमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ । आर्थिक सहायता खर्च लेख्ने कार्यलाई ब्यवस्थित गरी सहायता प्राप्त गर्ने ब्यक्ती/संथाको विवरण सावर्जनिक गर्नुपर्दछ । पालिकाले विभिन्न व्यक्ति तथा निकायहरुलाई गर्ने सहयोग शिर्षकमा आर्थिक सहयाता वितरण गर्ने कार्यलाई नियन्त्रण गर्नुपर्दछ ।

२९.३ **अनुगमन मुल्याङ्कन तथा भ्रमण खर्चः** भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ को नियम २१ मा भ्रमण खटिने पदाधिकारी वा कर्मचारीले भ्रमण गरेपछि सो को अभिलेख अनुसूची ६ को ढाँचामा राख्नुपर्ने तथा भ्रमणलाई विश्वसनीय वनाउन आवश्यकता अनुसार आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीको थप व्यवस्था गर्नुपर्ने उल्लेख छ।नियम १९ मा जिल्लाभित्रको ठाउँको दुरीको विवरण राख्नुपर्ने उल्लेख छ।कार्यालय र वडा तथा स्वास्थ्य संस्थामा समेत यस वर्ष विषयगत शीर्षक तथा कन्टिन्जेन्सी वाहेक चालु खर्च शिर्षकवाट रु.१९४६१३५/- खर्च लेखेको छ । तर भ्रमणको उद्धेश्य, अनुगमन तथा भ्रमण प्रतिवेदन, भ्रमण अभिलेख, दुरीको विवरण, सवारी साधनको टिकट आदि राखेको छैन । जसले गर्दा अनुगमन तथा भ्रमणको सहि सदुपयोग भएको छ, भन्ने आधार रहेन । पालिकाले नियमावलीमा भएको व्यवस्था अनुसार अनुगमन मुल्याङ्कन तथा भ्रमण खर्च गर्नुपर्ने देखिन्छ।

३० **राजश्व तथा अन्यः**

३०.१ **कर तथा शुल्क असुलीः** स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ५५, ५७, ५८ र ५९ मा एकीकृत सम्पत्ति कर र घरजग्गा कर, घरजग्गा वहाल कर, व्यवसाय कर र वहाल विरौटी शुल्क उठाउने व्यवस्था रहेको छ । ती आय शीर्षकमा आय अनुमान र असुली स्थिति निम्नानुसार रहेको देखिन्छ ।

क्र. सं	आम्दानी शीर्षक	अनुमान	यस महिना सम्मको आम्दानी	आम्दानी प्रतिशत
१	एकीकृत सम्पती कर	९,००,०००	७,०२,००५.९३	७८.००%
२	वहाल कर	७,००,०००	६,८५,५८६.१६	९७.९४%
३	वहाल विटौरी कर	६०,०००	०	०
७	भुमिकर।मालपोत	८,००,०००	५,०६,७११.४५	६३.३४%
८	अखेटोपहारमा लाग्ने कर	१,००,०००	०	०
१४	सरकारी सम्पत्तीको वहालबाट प्राप्त आय			
१८	न्यायिक दस्तूर	१०,०००	७००	७.००%
१९	शिक्षा क्षेत्रको आम्दानी			
२०	परीक्षा शुल्क	७०,०००	२७,४००	३९.१४%
२१	अन्य प्रशासनिक सेवा शुल्क	६०,०००	१६०,०४९.२०	२६६.७५%
२२	नक्सापास दस्तुर	१००,०००	०	
२३	सिफारिश दस्तुर	१६,००,०००	१२,९८,४५८	८१.१५%
२४	व्यक्तिगत घटना दर्ता दस्तुर	५,००,०००	४,४८,४००	८९.६८%
२५	नाता प्रमाणित दस्तुर	३,००,०००	६६,१५०	२२.०५%
२६	अन्य दस्तुर	१०,००,०००	७,८५,४७२.१६	७८.५५%
२७	व्यावसाय रजिष्ट्रेशन दस्तुर	२,५०,०००	१,८३,०२५	७३.२०%
२८	न्यायिक दण्ड जरिवाना र जफत	१,००,०००	०	०
२९	जलस्रोत सम्बन्धी अन्य दस्तुर	०	०	०
३०	प्रशासनिक दण्ड, जरिवाना र जफत	५०,०००	१०,०००	२०.००%
३१	धरौटी सदरस्याहा	१,००,०००	६०००	६.००%
३२	अन्य राजस्व	१,००,०००	१,१३,५००	११३.००%
३३	व्यवसाय कर	५,००,०००	१३,२६२	२.६५%
३४	बेरुजु	१,००,०००	२,०३,६०९	२०३.६१%
जम्मा		७४,००,०००	५२,१०,३३०	

पालिका भित्र रहेका करदाताहरुको अभिलेख व्यवस्थित नरहेको एवं करदाता कर बुझाउन ल्याएको अवस्थामा मात्र कर एवं शुल्क बुझ्ने परिपाटी रहेकोले उल्लिखित असुली यथार्थ मान्न सक्ने अवस्था देखिएन । तसर्थ आफ्नो क्षेत्रभित्र करदाताको अभिलेख अद्यावधिक गरी करको दायरामा ल्याउनु पर्दछ ।

३०.२ **आन्तरिक आयः** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६ बमोजिम स्रोत अनुमान तथा वजेट सीमा निर्धारण समितिले पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आय समेतको व्यवस्थापन गर्न सक्ने व्यवस्था छ । पालिकाले आर्थिक वर्ष २०८१।०८२ मा केन्द्रीय अनुदानबाट गरेको खर्चका तुलनामा आन्तरिक आयको स्थिति देहाय बमोजिम छ ।

केन्द्रीय अनुदानबाट खर्च	आन्तरिक आय	आन्तरिक आयको तुलनामा केन्द्रीय अनुदान
५१,१३,५४,४०२.१५	५२१०३३०	१.०२

उपर्युक्त विवरण अनुसार स्थानीय तहमा प्राप्त केन्द्रीय अनुदानबाट भएको खर्चको तुलनामा आन्तरिक आयको हिस्सा १.०१ प्रतिशत मात्र रहेको छ । त्यसैले पालिकाको आन्तरिक आय सङ्कलनको दायरालाई फराकिलो पार्दै आन्तरिक आय बृद्धि गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ ।

३१ **नगद भुक्तानी:**

आर्थिक वर्ष २०७४/०७५ को बजेट वक्तव्यको नं. १८३ वाट राज्यकोषवाट हुने तलव, भत्ता लगायतका सबै भुक्तानी सम्वन्धित व्यक्ति तथा संस्थाको वैंक खाता मार्फत हुने व्यवस्था गरिएको, अर्थ मन्त्रालयको प.सं. २०७४।०७५ मार्गदर्शन च.नं. १०९६ मिति २०७४।०२।१६ को पत्रको प्रकरण ४४ मा सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गर्ने लाभग्राहीको अनिवार्य रुपमा बैंक खाता खोल्ने व्यवस्था मिलाई सो वापतको रकम बैंक खातामा जम्मा गरी भुक्तानी दिन निर्दिष्ट गरिएको तथा श्रमिकले पाउने पारिश्रमिक रोजगारदाता कम्पनीले अनिर्वाय बैंक खाताबाट भुक्तानी गर्नुपर्ने । नेपाल सरकार, प्रदेश तथा स्थानीय तह, विश्वविद्यालय, नेपाल सरकारको पूर्ण वा आंशिक स्वामित्व भएका संस्थान, समिति, परियोजना, प्रतिष्ठान र मातहतका निकायमा काम गर्ने सबै श्रमिक तथा कर्मचारीको पारिश्रमिक एवं वित्तीय सुविधा २०७५ श्रावण १ बाट बैंकिङ्ग च्यानल बाट भुक्तानी गर्नु पर्ने ब्यवस्था भएकोमा गाउँपालिकाले उपभोक्ता समिति मार्फत भएको कामको भुक्तानी दैनिक ज्यालादारी बापत एकमुष्ट रकम रु. ३८७९१७/- उपभोक्ता समितिले भुक्तानी गर्दा समेत बैंकिक खाता मार्फत भुक्तानी भएको नदेखिएकोले यसमा सुधार गर्नु पर्दछ । केही उदाहरण निम्नानुसार छन् ।

गो.भौ.नं।मिति	कामकोविवरण	भुक्तानी लिनेको नाम	पारिश्रमिक भुक्तानी	कुल योजनाको भुक्तानी रकम
१३३।२०८२।३।२३	वगाले खोल्सा संरक्षण उस	शेर वहादुर चेपाङ्ग समेत	१३६२९०।	३३०१४१
१६६।८२।३।१६	खान्चोक पालिका वाटो उस	केशर कुमार श्रेष्ठ समेत९जना	७३९४०	१८२०७९
१६०।०८२।३।१५	दलित महिला सामुदायिक भवन निर्माण उस	इन्द्र वहादुर थापा समेत११जना	३२५१८५	७६५१७१
१९७।०८२।३।२१	मनकामना स्कुल गोरखकाली डाँडा देखि माथिल्लो वराम वस्ती	सोम वहादुर वराम समेत७जना	१४४५४०	२७४१६९
१७६।०८२।३।१९	डाँडागाउँ ख्येहखलक समाज वोर्लाङ्ग भवन निर्माणउस	सुवास रम्तेल समेत७जना	१८३७०५	३८७९१७

३२ **दरबन्दी बाहिरको करार सेवाः**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन२०७४ को दफा ८३ मा स्थानीय तहले आफ्नो अधिकार क्षेत्र र कार्यबोझको विश्लेषण गरी संगठन तथा व्यवस्थापन सर्भेक्षणको आधारमा स्थायी प्रकृतिको कामको लागि तथा सेवा करारबाट लिईने कर्मचारीको दरबन्दी प्रस्ताव गर्नुपर्ने र अस्थायी दरबन्दी सृजना गर्न नसकिने व्यवस्था छ । त्यसै गरी सोही ऐनको २०७४ को दफा ८३(८) वमोजिम पालिकाले नगर प्रहरी सवारी चालक सयश कार्यालय सहयोगी प्लम्बर इलेक्टीसियन चौकिदार माली बगैँचे लगायतका पदमा मात्र करारवाट सेवा लिन सकिने व्यवस्था गरेको छ । कार्यालयले संगठन तथा व्यवस्थापन सर्भेक्षण स्वीकृत नगरी १३ जना करार कर्मचारी (कार्यालय सहयोगी, ड्राईभर) स्वीकृत दरबन्दी बाहिर राखेको छ । पालिकाले दरबन्दी बाहिर कराको सेवामा कर्मचारी राखी तलव व, पोशाक लगायतमा रु. ४०००२३०/- खर्च गरेको देखियो पालिकाले आवश्यक्ता पहिचान गरी नियमानुसार कर्मचारी दरबन्दी स्वीकृत गरी तलव भत्ता खर्च लेख्नु पर्दछ ।

३३ **ठेक्का अभिलेखः**

सार्वजनिक निर्माण कार्य गर्ने हरेक निकायले ठेक्का अभिलेख म.ले.प.फा.न. ५०७ को ढाँचामा अद्यावधिक गरी राख्नुपर्ने व्यवस्था छ। निर्माण कार्यको विस्तृत अभिलेखाङ्कनको लागि प्रयोग गरिने ठेक्का सम्बन्धी अभिलेखले कूल गर्नुपर्ने कार्य, हाल सम्म भएको कामको परिमाण, मूल्य, कार्य सम्पादन जमानत, पेश्की ग्यारेन्टीको अवस्था, काम सम्पन्न गर्नुपर्ने मिति, भेरिएशन लगायतको जानकारी उपलब्ध हुन्छ । तर यस कार्यालयले उक्त विवरण देखिने गरी अभिलेख राखेको देखिएन।अतः कार्यालयले स्वीकृत ढाँचा अनुसार सवै विवरण खुल्ने गरी ठेक्का अभिलेख अद्यावधिक गरी राख्नुपर्दछ।

३४ **प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमः**

स्थानीयतहमा सूचीकृत बेरोजगार व्यक्तिलाई न्यूनतम रोजगारीको प्रत्याभूत गराउन एवम् सामूदायिक पूर्वाधारहरुको विकास मार्फत नागरिकको जीवनयापनमा सुधार ल्याउने उद्देश्यले स्थानीयतह भित्र प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेको छ । यस कार्यक्रम व्यवस्थित रुपमा सञ्चालनका लागि प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका, २०७५ तयार गरेको छ । यस कार्यक्रम अन्तर्गत पालिका अन्तर्गत ८ वडामा २८ योजना सञ्चालन गरी यस वर्ष ८८ जनालाई औसत ६८ दिनले ६०२९ दिन रोजगारी उपलव्ध गराई रु. ४२,२०,३००/- श्रमिक ज्याला खर्च गरेको छ । पालिकाका नियमित योजना र प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गतका योजना छनौट गर्दा योजना छनौटको आधार नखुलाएकोले दोहोरो परे नपरेको सम्बन्धमा स्पष्ट हुन सकिएन । योजनामा दोहोरो नहुने गरी योजना छनौट गरी कार्यान्वियन गर्नुपर्दछ । उक्त खर्चवाट लक्षित वर्गमा अल्पकालीन रोजगारी सृजना भए तापनि कामको दीगोपना तथा दीर्घकालीन रोजगारी सिर्जना भएको देखिंदैन । तसर्थ कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका बमोजिम व्यवस्थित तवरले कार्य सञ्चालन गर्नुपर्दछ ।

३५ **निर्माण कार्यः**

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ८ मा सार्वजनिक निकायले खरिद गर्दा तोकिए बमोजिमको अवस्था र खरिद मूल्यको आधारमा अपनाउन सक्ने खरिद विधिहरुको व्यवस्था गरिएको छ । साथै सोही दफाको उपदफा २ मा खरिद गर्दा प्रतिस्पर्धा सीमित हुने गरी टुक्रा टुक्रा पार्न नहुने उल्लेख छ । त्यसैगरी ऐ. नियमावली २०६४ को नियम ३ क. मा सार्वजनिक निकायले खरिदलाई बढी सुविधाजनक समुहमा विभाजन गर्ने वा प्याकेजमा समावेश गर्ने गरी तयारी गर्दा अलग अलग रुपमा सम्पन्न गर्न सकिने प्रकृतिको निर्माण कार्यका लागि अधिकतम प्रतिस्पर्धा हुने हदसम्म छुट्टा छुट्टै रुपमा बोलपत्र आह्वान गर्नुपर्ने उल्लेख छ । गाउँपालिकामा यस आ.व. मा सोझै खरिद बिधिमार्फत निर्माण कार्य गर्दा लागत अनुमानको तुलनामा औषतमा जम्मा ३.३५ प्रतिशत घटीमा सम्झौता भई कार्य भएको देखिन्छ । तर बोलपत्र बिधिमार्फत गरिएको खरिदमा लागत अनुमानको तुलनामा औषतमा ३९.५७ प्रतिशत घटीमा सम्झौता भई कार्य भएको देखिन्छ । तसर्थ गाउँपालिकाले खरिद प्रकृयामा प्याकेज निर्माण गरी बोलपत्र बिधिमार्फत अधिकतम प्रतिस्पर्धा गराई पारदर्शि, स्वच्छता, मितव्ययीपूर्ण ढंगबाट सार्वजनिक खर्चको अधिकतम प्रतिफल हासिल हुने गरी खरिद कार्यगर्न तर्फ ध्यान दिनुपर्दछ । केही उदहारण

गो. भौ. नं.	मिति	कामको विवरण	निर्माण व्यवसायीको नाम	लागत अनुमान	बिलको रकम
२७०	२०८२।०३।२४	खाङ्चोक स्वास्थ्य चौकी जाने सडक स्तरोन्नती	बेकटेल कन्स्ट्रक्सन	९७३७४९।९१	९४७९९९
२१३	२०८२।०३।२१	ओख्ले आधारभुत स्वा केन्द्र घेरावार/तालिम हल निर्माण	बुर्लुङ्ग कन्स्ट्रक्सन	९७४१०३	९५१००८
१२	२०८१।०८।१७	प्रशासकीय भवन परिसर निर्माण तथा व्यवस्थापन	कृतिका निर्माण सेवा	२२११४१।२६	२१९०२५
२९४	२०८२।०३।२५	वडा ३ कार्यालय ट्रस भवन	सिरानचोक कन्स्ट्रक्सन & सप्लायर्स प्रा.लि.	९१५५३९।४३	८७१५०३
२७५	२०८२।०३।२५	शहिद स्मृति ड्राइभिङ्ग स्कूल	वान स्टार कन्स्ट्रक्सन प्रा.लि.	६८८५२६।६५	६६५००८
२९०	२०८२।०३।२४	सहिद स्मृति आधारभुत अस्पताल भवन मर्मत तथा घेरावार	कोटकाली विल्डर्स एण्ड मेटेरियल्स सप्लायर्स	७७९२९१।७४	७६७४८६
२९९	२०८२।०३।२५	चुली डाँडा पर्यटकीय पुर्वाधार	आरिच एम.एच. कन्सट्रक्सन प्रा.लि.	९२५१८९।३	९०३३२४
९२	२०८२।०१।०५	शहिद खडानन्द पाण्डे चोक अधेरी खोला छापगाउँ सडक स्तरोन्नती	ज्वाइँ जेठान एण्ड ब्रोदर्स मल्टिप्रपोज प्रा.लि	९६१३०३।४३	९५२०५०
२५०	२०८२।०३।२३	गोपालचोक रीप अमलाभञ्ज्याङ्ग सडक स्तरोन्नती	जय भोलेनाथ कन्स्ट्रक्सन & सप्लायर्स	९७३६४४।८४	८५८५८६
१८७	२०८२।०३।२०	वाटर फाउण्टेन र गजेवो मर्मत	राजहंश कन्सट्रक्सन	५२१०६८।३७	५१४६४६
१२७	२०८२।०२।२१	प्रशासकीय भवन परिसरको थप कार्य	शिव निर्माण सेवा	९७४०८१।७४	९५८५०३
			जम्मा	८९०७६३९।६७	८६०९१३८

३६ **हेभी इक्विपमेण्टको प्रयोगः**

उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायबाट निर्माण कार्य गराउँदा सार्वजनिक खरिद कानूनले तोकेको प्रक्रिया पूरा गरे नगरेको परीक्षण गर्नु पर्ने सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ को नियम उपनियम (९) मा उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायबाट सञ्चालित हुने निर्माण कार्यमा डोजर, एक्साभेटर, लोडर, रोलर, ग्रेडर जस्ता हेभी मेशिनरी प्रयोग गर्न नमिल्ने व्यवस्था छ । सो नियमावलीको प्रतिबन्धात्मक वाक्यांशमा लागत अनुमान तयार गर्दाको समयमा हेभी मेशिन प्रयोग गर्नुपर्ने जटिल प्रकृतिको कार्य भनी उल्लेख भएको रहेछ भने सम्बन्धित प्राविधिकको सिफारिशमा सार्वजनिक निकायबाट सहमति लिई त्यस्ता मेशिन प्रयोग गर्न सकिने उल्लेख छ । पालिका अन्तर्गत सञ्चालित अधिकांश सडक निर्माण तथा सडक स्तरोन्नतिसँग सम्बन्धित योजनाका उपभोक्ता समितिहरूले डोजर, एक्साभेटर लगायतका हेभी मेशिन प्रयोग गर्ने गरेको पाइए तापनि नियमावलीको व्यवस्था सम्बन्धित प्राविधिकको सिफारिश गराई गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयबाट सहमति लिएको पाइएन अत : उक्त नियमावलीको व्यवस्था अनुरुप कार्य गराउनुपर्दछ ।

३७ **सोझै खरिदः**

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ८ बमोजिम प्रतिस्पर्धा सिमित नहुने गरी खरिद गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । सार्वजनिक खरिद नियमावलीमा रु.१० लाखसम्मको खरिद कार्य सोझै गर्न सकिने, रु.१० लाखभन्दा माथि रु.२० लाखसम्म शिल्डबन्दी दरभाउपत्रबाट र सोभन्दा माथि बोलपत्रको माध्यमबाट खरिद गर्ने व्यवस्था छ । सोझै खरिद कार्य गर्दा एक आर्थिक वर्षमा सीमाभन्दा बढीको खरिद गर्न नहुने एवं एउटा आपूर्तिकर्तासंग एक पटकभन्दा बढी सोझै खरिद गर्न नहुने उल्लेख छ ।पालिकाले यस वर्ष नमुना परीक्षण पाईप तथा फिटिङ सामाग्री ८ पटकमा रु.३२५७३११/- खरिद गरेको देखिन्छ।पालिकाले समान प्रकृतिको खरिदलाई पनि प्रतिस्पर्धी तरिकाबाट आपूर्ति गरिएको देखिएन।यसवाट खरिद कार्य व्यवस्थित, कानुन सम्मत, मितव्ययी र प्रतिस्पर्धी रुपमा भयो भन्न सकिने अवस्था देखिएन। अत: खरिदको लागी प्याकेज निर्माण गरी बोलपत्र मार्फत खरिद गर्ने तर्फ ध्यान दिनु पर्दछ। केही उदाहरण :

गो.भौ.नं.	मिति	योजना कार्यक्रमको नाम	आपुर्ति कर्ताको विवरण	लागत अनुमान	भुक्तानी रकम
१६	२०८१-०९-०३	सक्रिय कृषि समुह मोहरिया सिचाई पाइप व्यवस्थापन र विपद व्यवस्थापन	फस्ट प्लेस सप्लायर्स प्रा.लि	४७९१३४	४५३३४८
२४	२०८१-१०-११	तारजाली खरिद	आरोही कन्ट्रक्सन एण्ड सप्लायर्य प्रा.लि	१९९३३२	१८६९५२
२३	२०८१-१०-११	सिचाई पाइप खरिद	नेचुरल ट्रेडिङ्ग हाउसप्रा. लि	१९९२८३	१८७१५५
७२	२०८१-१२-१२	नारनथला खानेपानी पाइप खरिद,बालिमटार सिचाई पाइप तथा व्यवस्थापन,सिचाई पाइप खरिद,HDP पाइप खरिद शिर्षकमा	बुर्लङ्ग कन्ट्रक्सन एण्ड सप्लायर्स प्रा.लि	९४५३८३	८८७५८०
१०६	२०८२-०१-२३	पाईप खरिद,सिचाई पाईप खरिद	नेचुरल ट्रेडिङ्ग हाउसप्रा.लि	४७४४६६	४३३०३८
१२४,४६७	२०८२-०२-२०	विपद व्यवस्थापन,	बि.टी.प्रिकाष्ट कंक्रिट इण्डष्ट्रीप्रा.लि.	८९३११८	८३९७७८
१६८	२०८२-०३-१७	विपद व्यवस्थापन, मरन घाट व्यवस्थापन	नेचुरल ट्रेडिङ्ग हाउस प्रा.लि	१९६८०९	१८३०२९
२४३	२०८२-०३-२३	धुनवासे कुलो मर्मत	मन्जिल कन्स्ट्रक्सन एण्ड सप्लायर्स प्रा.लि	९७७२८	८६४३१
		जम्मा		**३४८५२५३**	**३२५७३११**

३८ **वितरणमुखी खर्चः**

सार्वजनिक खर्चमा मितव्ययिता कायम गर्ने सम्बन्धी मापदण्ड, २०७७ ले सरकारी खर्चलाई मितव्ययी बनाउने तथा वितरणमुखी कार्यमा खर्च गर्दा प्रयाप्त तयारी गरी न्यूनतम खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । गाउँपालिकाले देहाय बमोजिमका व्यक्ति तथा संस्थालाई निम्नानुसारको रु. ४९५४०६१.०० को वितरणमुखी खर्च गरी विभिन्न सामाग्री वितरण गरेको छ । यस्तो वितरणमुखी खर्च गर्ने कार्यमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ ।

केही उदाहरण

गो. भौ . नं ./ मिति	भुक्तानी लिने व्यक्ति/ संस्था	खर्च रकम रु.
१९०।२०८१।९।२१	जेष्ठ नागरीक सम्मान वडा नं. ४ थर्मस वितरण	१९४३६०
२८०।२०८१।१२।३	श्री सिद्धकाली भजन समुह	१००००
२९२।२०८१।१२।५	श्री तान्द्राङकोट कालिका पुजा समिति	१०००००
३२१।२०८१।१२।१४	अन्तरजातिय विवाह सम्मान कार्यक्रम ३३ जना	८९१५०
३७३।२०८२।१।२	श्री काउले खानेपानी तथा उपभोक्ता समिति	१०००००
३८२।२०८२।१।८	शहिद तथा वेपत्ता परिवार सम्मान कार्यक्रम	१६५०००
३९४।२०८२।१।२२	माघि पर्व कार्यक्रम उपभोक्ता समिति	२५०००
७६२।२०८२।३।२४	तामाङ ल्होसार पर्व	१२५०००
७५३।२०८२।३।२४	सभा संचालन खर्च (जनप्रतिनिधि / कचमचारी झोला वितरण)	२७९२५१
७३२।२०८२।३।२३	टोल विकास संस्था संचालन व्यवस्थापन (८ वटा)	१०००००
६९७।२०८२।३।२०	Combine Mill वितरण	३१४५५०
६१७।२०८२।३।१६	जेष्ठ नागरीक अन्तरक्रिया तथम सम्मान कार्यक्रम	९९०६०
६१७।२०८२।३।१६	हटिया झगरे टोल विकास संस्था डस्टविन वितरण कार्यक्रम	१९६९०२
५७७।२०८२।३।१३	गाउँपालिका भवन उद्घाटन कार्यक्रम	९८४३७६
५६४।२०८२।३ १२	महिला समुहलाई क्याटरिङ समाग्री वितरण	१९७२९८
५६४।२०८२।३ १२	टोल विकास संस्थालाई क्याटरिङ समाग्री लगायत वितरण	४९१५२२
५३७।०८२।३।१०	महिला क्षममा विकास (पञ्चे बाजा खरिद वितरण)	४९६२९६
५३७।०८२।३।१०	महिला क्षममा विकास (पञ्चे बाजा खरिद वितरण)	४९६२९६
५३२।०८२।३।१०	टोल विकास संस्थालाई अवलोकन भ्रमण	२०००००
४९७।२०८२।२ २९	सुनार वस्ती टोल विकास संस्थालाई क्याटरिङ समाग्री लगायत वितरण	२०००००
जम्मा		४९५४०६१

३९ **प्रशासकीय भवन इन्टेरियर तथा फर्निसिङ्गः** (८४-2081-12-22):

पालिकाले प्रशासकीय भवन इन्टेरियर तथा फर्निसिङ्ग कार्यको लागि मिति २०८१ असोज ६ मा रु ५३०६४०७।३१ सम्झौता गरी २०८१।१०।०६ सम्म म्याद दिएको ठेक्कामा निर्माण व्यवसायी S.A Construction (७०६१८८८५६) ले सम्झौता वमोजिम निर्माण कार्य गराएको ठेक्कामा सम्झौताको SCC को वुँदा नं ७१.२ मा कार्य सम्पन्न भएको ३० दिन भित्र यस Built drawing पेश गर्नुपर्ने अन्यथा रकम रु. ३६०००/- रोक्का राखिने सम्झौता भएकोमा सो बेगर भुक्तानी भएकोले रु. ३६०००/- असुल गर्नुपर्ने रु.,

असुल गर्नुपर्ने	३६,०००

४० **सहकारीको व्यवसाय करः**

गाउँपालिकाको आर्थिक ऐन, २०८१ को बमोजिम पालिका क्षेत्र भित्र उद्योग व्यापार व्यवसाय सेवा र यस्तै प्रकारका जुनसुकै कारोबार गर्ने व्यक्ति संघसंस्था वा निकायलाई व्यवसायको प्रकृति, आर्थिक कारोबार, स्थान विशेष र लगानीलाई आधार लिई गरिएको वर्गिकरण अनुसार अनुसूची (४) बमोजिम व्यवसाय कर लगाई असुल उपर गरिने उल्लेख छ । देहायबमोजिमका सहकारी संस्था बचत तथा ऋण सहकारीले अनुसूची (४) बमोजिम व्यवसाय कर बुझाउनुपर्नेमा २०८१ को अन्त्यसम्म कर नबुझाएकोले रकम रु. २७०००/- तथा

जरिवाना समेत गणना गरि असुल गर्नुपर्छ । अन्य बचत तथा ऋण सहकारी, बहुउद्वेश्यिय सहकारी अनुगमन मूल्याङ्कन गरी व्यवसाय करको दायरामा ल्याउनुपर्ने देखिन्छ रु.

क्र.सं	सहकारीको नाम	वडा	वार्षिक नविकरण शुल्क
१	समुन्नत भिमसेन बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लिमिटेड	१	५००
२	विन्द्रावती महिला बचत तथा ऋण सहकारी संस्था	१	५००
३	घ्याम्पेसाल बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	१	१०००
४	भिमसेनथापा वचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	१	५००
५	मसेल जनजागरण उपभोक्ता स.सं.लि.	१	५००
६	माझथोक साना किसान कृषि सहकारी संस्था लि.	१	५००
७	विन्द्रावती कृषि सहकारी संस्था लि.	१	५००
८	श्री मेहनती कृषि सहकारी संस्था लि.	२	५००
९	ताराखसे महिला वचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	२	५००
१०	अमरबस्ती कृषि स.सं.लि.	२	५००
११	सहीद स्मृति उपभोक्ता स.सं.लि.	२	५००
१२	शिद्धेश्वर वचत तथा ऋण सहकारी संस्था	३	३५००
१३	श्री नव प्रतिभा वचत तथा ऋण संस्था लि.	३	५००
१४	श्री साहारा कृषि सहकारी संस्था लि.	३	५००
१५	सिर्जनशिल कृषि स.सं.लि.	३	५००
१६	श्री पार्वती महिला बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि. , धावा-५ गोरखा	४	५००
१७	श्री प्रगति शिल कृर्षि सहकारी सँस्था	४	५००
१८	धावा बचत तथा ऋण स.सं.लि.	४	५००
१९	जनकल्याण उपभोक्ता स.सं.लि.	४	५००
२०	बगुवा कृषि सहकारी संस्था लि.	५	५००
२१	बगुवा जनसेवा उपभोक्ता स.सं.लि.	५	५००
२२	बगुवा सुनगाभा बचत तथा ऋण स.सं.लि.	५	५००
२३	गतिशील कृषि उत्पादक स.सं.लि.	५	५००
२४	बगुवा कफि उत्पादक सहकारी संस्था लि.	५	५००
२५	जनसेवा कृषि स.सं.लि.	५	५००
२६	सिखु बचत तथा ऋण स.सं.लि.	५	५००
२७	अश्राङ्ग कृषि सहकारी संस्था लि.	६	५००
२८	श्री चण्डेश्वरी वचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	६	५००
२९	मनासलु वचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	६	५००
३०	खिम्ले खल्क बचत तथा ऋण स.सं.लि.	६	५००

३१	जनजागरण उपभोक्ता स.सं.लि.	६	५००
३२	बोर्लाङ्ग जनसेवा उपभोक्ता स.सं.लि.	७	५००
३३	उद्यमशिल कृषि स.सं.लि.	७	५००
३४	नारायणपुर कृषि सहकारी संस्था लि.	७	५००
३५	उद्वमशिल सानाकिसान कृषि सहकारी संस्था लि.	८	५००
३६	बुढीगण्डकी दुग्ध उत्पादन स.सं.लि.	८	५००
३७	श्रृजनशील वचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	८	५००
३८	जनजागरण साझा उपभोक्ता सहकारी संस्था लि		५००
३९	अरुणोदय ग्रामिण विद्युत सहकारी संस्था लिमिटेड धावा गोरखा		५००
४०	श्री शुभलक्ष्मी महिला बचत तथा ऋण सहकारी सस्था लि		५००
४१	भिमकुल बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि		३५००
	जम्मा		२७०००

असुल गर्नुपर्ने	२७,०००

४१ **मेशिनरी सामाग्रीको वारेन्टीः**

आर्थिक कार्यविधी तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली २०७७ को नियम ३९(१०) मा जिम्मेवारवार व्यक्तिले सरकारी रकमको खर्च लेख्नु अघि त्यस्तो खर्च गर्न वा भुक्तानी दिन आवश्यक विल भरपाई र कागजात संलग्न भए नभएको तथा संलग्न कागजात भुक्तानी दिन रीत पुगे नपुगेको जाँच गरी भुक्तानी दिनु पर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले निर्माण व्यवसायी जे.पी. मेसिन्स एण्ड कन्स्ट्रक्सन प्रा लि संग रु २३१६५००/- मा कोल्डरुम (कृषि एम्वुलेन्स, कोल्ड स्टोर निर्माण तथा व्यवस्थापन योजना) २०८२।०३।२२ मा सम्झौता गरी सम्झौता अनुसारको कार्य मिति २०८२।०३।२५मा सम्पन्न गरेको भनि प्राविधिक प्रतिवेदनको आधारमा अन्तिम बिल भुक्तानी भएकोमा सो कोल्ड स्टोर संचालनमा आएको देखिएन साथै विक्रि पछिको सेवा सम्वन्धमा समेत कुनै कुरा उल्लेख भएको देखिएन , अतः विक्रि पछिको मेशिनरी सामाग्रीको वारेन्टी अवधि समेत खुलाएर सामान दाखिला गर्ने तर्फ पालिकाले ध्यान दिई भविष्यमा हुने जोखिम न्यून गर्नुपर्दछ ।

४२ **चिस्यान सुविधा जडानः**

प्रदेश तथा स्थानीय तहमा सशर्त वित्तीय हस्तान्तरित कृषि विकास कार्यक्रम संचालन सम्वन्धी कार्यविधि,२०८१ को वुँदा नं २२ को (१) मा र (३) को (ख) मा कृषि एम्वुलेन्स प्रयोजनका लागि खरिद गरिएको गाडीमा चिस्यान सुविधा जडान तथा वुदा नं ४ को (झ) वमोजिम कृषि एम्बुलेन्स सेवा किसानहरूको तरकारी, फलफूल तथा अन्य नाशवान् कृषि उपजहरू शहर तथा बजार क्षेत्रका उपभोक्तासम्म ढुवानी गर्ने कार्यमा मात्र प्रयोग गर्नुपर्नेछ भन्ने व्यवस्था भएकोमा पालिकाले वि.वि. अटोमोवाइल प्राइभेट लिमिटेड वाट रु. २६४८०००/- मा खरिद गरेको कृषि एम्वुलेन्समा चिस्यान सुविधा जडान नहुँदा अन्य ढुवानी कार्यमा प्रयोग हुने अवस्था देखियो । चिस्यान खरिदनै नगरिएको तथा छोटो दुरीको लागि सो आवश्यक नरहेकोले र हाल चिस्यान सुविधाको लागि कोल्ड स्टोरले काम गरेको भन्ने पालिकाको भनाई रहेता पनि अनुदानको सहि सदुपयोग हुनेगरी चिस्यान सुविधा समेत जडान गरी सेवा प्रवाह गरेको नदेखिएकोले उक्त कार्य नियमसम्मत नदेखिएको रु.

अनियमित भएको	२६,४८,०००

४३ **पारिश्रमिक आय करः**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-७** को निर्णयले रू **१०,९२६**

सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

४४ **खेलकुद कार्यक्रमः**

खेलकुद कार्यक्रम संचालनः आर्थिक कार्यविधी तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली २०७७ को नियम ३९(१०) मा जिमेवार व्यक्तिले सरकारी रकमको खर्च लेख्नु अघि त्यस्तो खर्च गर्न वा भुक्तानी दिन आवश्यक विल भरपाई र कागजात संलग्न भए नभएको तथा संलग्न कागजात भुक्तानी दिन रीत पुगे नपुगेको जाँच गरी भुक्तानी दिनु पर्ने व्यवस्था छ । गाउँपालिका तथा वडा स्तरीय देहायका विभिन्न खेलकुद कार्यक्रमलाई रु. २३६९९६९ भुक्तानी गरेको छ । पालिकाले युवा वर्गको शारिरिक मानसिक विकासको लागी तथा दुर्व्यसन वाट मुक्त गराउन युवा लक्षित कार्यक्रम संचालन गर्नु परेको र नेपाल सरकारले जारी गरेको मापदण्डहरुलाई पालना गरी नै कार्यक्रम संचालन गरिएको जवाफ दिएता पनी नर्म्स तथा कार्यविधि तयार गरी त्यस्ता कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्दछ । केही उदाहरण

गो.भौ.नं. /मिति	भुक्तानीलिनेकोनाम	भुक्तानीरकमरु.
१२४।२०८१।९।३	श्री बोर्लाङ खेलकुद विकास समिति	२५००००.००
१२५।२०८१।९।३	श्री अन्नपुण यूवा क्लव	२५०००.००
१४९।२०८१।९।१४	जून तारा यूवा क्लव	२५०००.००
२०२।२०८१।१०।११	लोक राज ढुंगाना	६००००
२७४।०८१।११।२५	पमिता अर्याल	१०००००
२७७,२७८।२०८१।११।२१	भिमसेन थापा गाउँपालिका खेलकुद विकास समिति	१६०००००
३८८।२०८२।१।८	भिमसेन थापा गाउँपालिका खेलकुद विकास समिति	११५०००
५२३।२०८२।३।४	खेल सामाग्री वितरण वडानं.३	९५३१५
५२३।२०८२।३।४	खेल सामाग्री वितरण वडानं.४	९९६५४
जम्मा		२३६९९६९

४५ **छुट करः**

आय कर ऐन, २०५८ को दफा ८८ मा सेवा कार्यमा भुक्तानी गर्दा मू.अ.कर विजक जारी नगरेको सेवा प्रदायकलाई श्रोतमा १५ प्रतिशत कर कट्टी गरी भुक्तानी दिनुपर्ने व्यवस्था छ।कार्यालयले यो वर्ष देहायका सेवा प्रदायक गैह्रसरकारी संस्थाहरूलाई सेवा कार्य वापत रु. १७८५०० भुक्तानी गर्दा कर विजक जारी गरेको देखिएन ।कर विजक जारी नगर्ने सेवा प्रदायकलाई श्रोतमा नियमानुसार हुने कर रु. २६७७५ कट्टा गरी भुक्तानी गर्नुपर्नेमा कम कर रु. २६७८ कट्टी गरी भूक्तानी गरेको देखिएकोले नियमानुसार १५ प्रतिशतले हुने छुट कर रू. २४०९७ सम्बन्धित संस्थाबाट असुल गरी राजस्व दाखिला गर्नु पर्दछ, रू.,

भौ. नं ./ मिति	खरिद गरको सेवा/ कार्यक्रम	सेवा प्रदायकको नाम	भुक्तानी रकम रु	१५% अग्रिम कर रु.	कट्टी गरेको कर रु.	छुट कर रकम रु.
१२६।०८१।९।३	मेकानिकल इन्जिनियरिङ्ग कन्सल्ट	एलिसा इन्जिनियरिङ्ग कन्सल्टेनसी	६००००	९०००	९००	८१००
२५७।०८१।११। २१	मेकानिकल इन्जिनियरिङ्ग कन्सल्ट	एलिसा इन्जिनियरिङ्ग कन्सल्टेनसी	२००००	३०००	३००	२७००
३०५।०८१।१२। १०	मेकानिकल इन्जिनियरिङ्ग कन्सल्ट	एलिसा इन्जिनियरिङ्ग कन्सल्टेनसी	२००००	३०००	३००	२७००
३९९।०८२।१। २४	मेकानिकल इन्जिनियरिङ्ग कन्सल्ट	एलिसा इन्जिनियरिङ्ग कन्सल्टेनसी	२००००	३०००	३००	२७००
६५९।०८२।३। १८	मेकानिकल इन्जिनियरिङ्ग कन्सल्ट	एलिसा इन्जिनियरिङ्ग कन्सल्टेनसी	२००००	३०००	३००	२७००
३३६।०८१।१२। २०	भित्ते लेखन	सन्दिपा इन्टरप्राइजेज	२००००	३०००	३००	२७००
७०८।०८२।३। २१	भित्ते लेखन	केशव ब. विष्ट (आले आर्टस)	१८५००	२७७५	२७८	२४९७
जम्मा			१७८५००	२६७७५	२६७८	२४०९७
					असुल गर्नुपर्ने	२४,०९७

४६ **दिवा खाजाः**

शिक्षा तथा मानवस्रोत विकास केन्द्र सानोठिमी भक्तपुरबाट तयार भएको कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका २०८१।०८२ को क्रियाकलाप नं २.७.११.१ अनुसार विद्यालयको प्रारम्भिक बाल विकास कक्षा देखि कक्षा ५ सम्म अध्ययरत बालबालिकाहरुको लागि प्रति विद्यार्थी दैनिक रु १५ का दरले दिवा खाजा उपलब्ध गराउने व्यवस्था गरेको छ। यस वर्ष पालिकाले विद्यालयलाई दिवा खाजा बापत रु ४४२५०२६ उपलब्ध गराएको छ। विद्यालयले उपलब्ध गराएको तथा माग गरेको तथ्याङ्क अनुसार नै खाजा वितरण भए नभएको सम्बन्धमा अनुगमन हुनुपर्दछ ।

४७ **नर्म्स तथा कार्यविधिः**

आर्थिक कार्यविधी तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली २०७७ को नियम ३९(१०) मा जिम्मेवार व्यक्तिले सरकारी रकमको खर्च लेख्नु अघि त्यस्तो खर्च गर्न वा भुक्तानी दिन आवश्यक विल भरपाई र कागजात संलग्न भए नभएको तथा संलग्न कागजात भुक्तानी दिन रीत पुगे नपुगेको जाँच गरी भुक्तानी दिनु पर्ने व्यवस्था छ । गाउँपालिकाले स्पष्ट ऐन, नियममावली, मापदण्ड तथा कार्यविधीको आधारमा कार्यक्रमको खर्च गर्नुपर्नेमा सो वेगरनै यस वर्ष देहायका कार्यमा रु. २१९७६५९ खर्च भुक्तानी गरेको छ । यसमा गाउँपालिकाले दलित, जनजाती तथा बञ्चितीकरणमा परेकाहरुको विमा गरिएको तथा आविश्कार केन्द्रले कार्य गरी रहेको जवाफ दिएता पनी नर्म्स तथा कार्यविधि तयार गरी त्यस्ता कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्दछ ।

क्र सं	कार्यक्रमको नाम	भुक्तानी रकम
१	सहिद स्मृति आविस्कार केन्द्र	९५५५३८
२	भिमसेन गाउँपालिका सामुहिक दुर्घटना बीमा	१२४२१२१
जम्मा		२१९७६५९

४८ आमा वालवालिका तथा किशोरीहरुको पोषण सुधार आयोजनाः

पालिका क्षेत्र भित्र रहेको कुपोषणको समस्यालाई न्यूनिकरण गर्न, स्वास्थ्य तथा पोषण स्थितिलाई सुधार गर्न, स्वच्छ खानेपानीमा पहुँच वृद्धि गर्न, विषादि रहित कृषि उत्पादन वृद्धि गर्न लगायतको क्षेत्रमा सुधार गरी स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्रमा सुधार गर्ने उद्धेश्यले आमा वालवालिका तथा किशोरीहरुको पोषण सुधार आयोजनाका लागि ७५ लाख बजेट विनियोजन भएकोमा रु. ५९४८३६६ खर्च भएको छ।यस आयोजना अनुसार संचालित प्रमुख क्रियाकलावहरु निम्न छन ।

क्र सं	क्रियाकलापको नाम	विनियोजित रकम	खर्च रकम
१	सबै आर्थिक र भौतिक रुपमा कमजोर सामुदायिक विधालयमा दिवा खाजाका लागि भाँडाकुँडा , फर्निचर लगायत अन्य आबस्यकता अनुसारको सहयोग -शुद्ध पिउने पानीका लागि फिल्टर हात धुने ब्यबस्था लगायत समेत _ इ सि डि र १ देखि ५ सम्म	८०००००	७२४५७८
२	स्वास्थ्य र पोषणको महत्व संबन्धि बक्तृत्वकला प्रतियोगिता	७००००	५९३२४
३	सुनौला हजार दिनका आमाहरुलाई जीवनका महत्वपूर्ण अवसर मनाउने कार्यक्रम	४०००००	३७९७४०
४	आमा समूहको बैंठकमा स्वास्थ्य , घरायसी खाद्यान्न उत्पादन , पूर्ण सरसफाई , तथा पोषणको महत्व सम्बन्धि छलफल / पोषिलो जाउलो प्रदर्शनी कार्यक्रम	२७००००	२५२०८०
६	वडा स्तरीय खानेपानी , सरसफाई तथा स्वच्छता समन्वय समितिका पदाधिकारीहरुलाई पोषणमैत्री नमूना बस्तीको अवधारणा सम्बन्धमा अभिमुखीकरण	१२००००	१०१२००
७	एक घर एक करेशाबारी निर्माण कार्यक्रम	३०००००	२८९२२०
८	पूर्ण सरसफाई सम्बन्धि अनुगमन चेक लिष्ट फ्लेक्स प्रिन्ट छपाई तथा घर घरमा	६०००००	५६७३२०
	झुण्ड्याई नियमित अनुगमन तथा परामर्श		
९	विपन्न समुदायका / मुश्लिम समुदायका आमा समुहका सदस्यलाई	३०००००	२७५४५६
	चाङ , जुठ्यान , निर्माण सहयोग		
१०	आईरन फोलिक एसिड चक्की सम्बन्धित विद्यालय स्तरीय कार्यक्रम	६००००	१९६००
११	किशोरीहरुको पोषण अबस्था लेखाजोखा कार्यक्रम	१०००००	९६६७२
१२	बालबिवाह न्यूनीकरण सम्बन्धि जनचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	२४००००	५६३५०
१३	विधालयमा जंक फुड न्युनीकरण सम्बन्धि शिक्षक , विधार्थी र अभिभावकविच अक्रिया कार्यक्रम	१०००००	७८८००
१४	कृषक समूह गठन , घरायसी खाद्यान्न उत्पादन विषादि न्यूनिकरण सम्बन्धि १ दिने तालिम , पोशिलो तरकारीको विउ वितरण	३२००००	२९३६२५
१५	१००० दिनका विपन्न घरपरिवारलाई कुखुराको चल्ला तथा खोर सहयोग - १० वटाको दरले) १पटक _	३८००००	३६१९८७
१६	१०००दिनका आमाहरुलाई पोषिलो झोला वितरण (गर्भवती तथा सुत्केरी पोषण कार्यक्रम)	५१००००	३६९१५०
१७	सासु बुहारी ससुरा श्रीमान अन्तरक्रिया तथा सम्मान कार्यक्रम	१२००००	११२४६०
१८	वालक्लवका सदस्यहरुलाई पोषण तथा स्वास्थ्य सम्बन्धि तालिम	५००००	४९९००

१९	पोषण सम्बन्धि होर्डिंङ बोड स्थापना	१०००००	९४६८८
२०	धामीझाक्री पुरोहित लाइ बालविवाह न्युनीकरण र पोषण सम्बन्धि अन्तक्रीया कार्यक्रम	९००००	२७०००
२१	पोषणमैत्री नमुना टोल समिती गठन तथा चौमासिक बैठक आमा समुह समेतको	१२००००	४५०४८
२२	नमूना कृषकका लागि प्लास्टिक टनेल वितरण र निर्माण सहयोग	२८००००	२६३७२७
२३	एक विद्यालय , एक स्वास्थ्य संस्था , सामुदायिक सिकाइ केन्द्र करेसावारी	१२०००००	८११३०६
२४	पोषणको पार्श्वचित्र तयारी	१५००००	१३२१५०
२५	बृद्धि अनुगमन प्रबर्धन कार्यक्रम संचालन	५०००००	४१०९८५
२६	एक टोल १ पोषण पसल	३२००००	७६०००
	जम्मा	७५०००००	५९४८३६६

पोषण क्षेत्रको सुधारको लागि स्वास्थ्य क्षेत्रको सूचकहरुमा मात्र सुधार भएर अपेक्षित प्रतिफल प्राप्त नहुने हुँदा अन्य क्षेत्रहरु शिक्षा, कृषि, पशु सेवा, खानेपानी तथा सरसफाई क्षेत्रमा समेत लगानी र प्रतिफल प्राप्तिको सुनिश्चितता गर्नुपर्ने देखिन्छ साथै यस कार्यक्रममा गत विगतमा गरेको लगानीबाट प्राप्त प्रतिफलको सूचकको आधारमा समिक्षा गरी कम सूचक प्राप्त गर्ने क्षेत्रमा लगानी बढाउनु पर्दछ । स्वास्थ्य/ पोषण क्षेत्र अन्तर्गत संचालित अन्य कार्यक्रमहरुसँग दोहोरोपना परे नपरेको स्पष्ट गरी प्राप्त उपलव्धीको नतिजामा आधारित अनुगमन गर्नुपर्दछ ।

४९ **नाफा मुलक संस्थालाई कार्यालय सामाग्री वितरणः**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ मा पालिकाले आफ्नो अधिकार क्षेत्रभित्रका विषयमा स्थानीयस्तरको विकासका लागि आवधिक, वार्षिक, राणनीतिगत विषय क्षेत्रगत मध्यकालिन तथा दीर्घकालिन विकास योजना वनाई लागू गर्नुपर्ने उल्लेख छ । दफा ७६ अनुसार वितरणमुखी खर्चलाई नियन्त्रण गर्दै संघ तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त रकमलाई स्थानीय पूर्वाधार विकास तथा दीर्घकालिन पूँजी निर्माण हुने कार्यमा खर्च गर्नुपर्दछ । नाफा कमाउने उद्देश्यले स्थापित संस्थालाई अनुदान उपलव्ध गराउन मिल्दैन । सहकारी संस्थाको स्वामित्वमा रहेको सम्पत्तिको मूल्य वृद्धि हुने र नाफामूलक संस्थामा खर्च गर्ने सम्बन्धमा पालिकाले नियन्त्रण गर्नु पर्दछ । यस पालिकाले यो वर्ष निम्नानुरका नाफामुलक सहकारी संस्थालाई रु. ५३०५५७ को विभन्न सामाग्री खरिद गरि वितरण गरेको देखियो । नियम विपरित नाफामुलक संस्थालाई सामाग्री खरिदमा खर्च लेखी भुक्तानी दिने कार्य नियम सम्मत नदेखिएको रु.,

गो.भौ.नं./ मिति	कामको विवरण	संस्थाको नाम	खर्च रकम
६९।२०८१।७।७	कार्यालय सामाग्री खरिद वितरण	वगुवा कृषि सहकारी संस्था	९९१५७
५३७।०८२।३।१०	पञ्चे बाजा सामाग्री सेट	पार्वती महिला बचत तथा ऋण सहकारी संस्था	१४६४००
७०।२०८१।७।७	अदुवा छोडाउने मशिन	वगुवा कृषि सहकारी संस्था	२८५०००
		जम्मा	५३०५५७

अनियमित भएको	५,३०,५५७

५० **अवलोकन भ्रमणः**

राष्ट्रिय प्राकृतिक श्रोत तथा वित्त आयोगले जारी गरेको मार्गदर्शनमा संघीय विभाज्यकोषबाट स्थानीय तहमा प्राप्त हुने अनुदान रकमको उपयोग गर्दा सो रकमबाट वजेट विनियोजन गरी अध्ययन भ्रमण, वैदेशिक भ्रमण र अन्य प्रशासनिक एवं सञ्चालन आदिमा खर्च गर्न नपाईने व्यवस्था छ । गाउँपालिका र वडा कार्यालयका कर्मचारी तथा जनप्रतिनिधीहरुको क्षमता अभिवृद्धिको लागि अध्ययन अवलोकन भ्रमणको लागि आर्थिक वर्ष २०८०।०८१ को वार्षिक योजना तथा कार्यक्रममै बजेट व्यवस्था गरी यो वर्ष वडा कार्यालय तथा गाउँपालिकाका कर्मचारी र जनप्रतिनिधिहरुले विभिन्न धार्मिक तथा पर्यटकिय स्थलहरुको अवलोकन भ्रमण गरी रु. ५३९००० खर्च लेखेको छ । यसरी स्विकृत बजेटबाट भ्रमण गर्दा भ्रमणको उद्देश्य कार्यालयको कार्य सम्पादन सँग सम्बन्धित नभई धार्मिक र मनोरञ्जनात्मक मात्र देखिएकोले यस्ता भ्रमणलाई कार्यालयको कार्य सम्पादनसँग सम्बन्धित बनाई अध्ययन अवलोकन भ्रमण कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्दछ । आन्तरिक श्रोत तथा समामनिकरण अनुदानको रकम खर्च गर्दा राष्ट्रिय प्राकृतिक श्रोत तथा वित्त आयोगले जारी गरेको मार्गदर्शनमा समेतलाई आधार बनाई खर्च गर्ने तर्फ पालिकाले ध्यान दिनु पर्दछ ।

गो.भौ.नं./मिति	भ्रमण विवरण	खर्चरकम
७५२।२०८१।११।२	जनप्रतिनिधि तथाकर्मचारीको इलाम भ्रमण	३३९०००.००
५३२।२०८२।३।१०	ठँटीमाझगाउँ टोल विकास संस्था पदाधिकारी अवलोकन भ्रमण	२०००००.००
जम्मा		५३९०००

५१ **पेश्की बाँकीः**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्त्व नियमावली, २०७७ को नियम ४७-५५ मा पेश्की दिने र फस्यौंट गर्ने कार्यविधिको व्यवस्था रहेको छ । नियम ५१ मा पेश्की लिने सरकारी कर्मचारी वा अन्य जुनसुकै व्यक्तिले तोकिएको म्यादभित्र पेश्की फस्यौंटको लागि आवश्यक कागजात पेश नगरेमा त्यस्तो पेश्की रकममा म्याद नाघेको मितिले वार्षिक १० प्रतिशतका दरले ब्याज समेत लगाई असुल गर्न सकिने व्यवस्था छ । यस कार्यालयबाट तपसिल बमोजिमका कर्मचारी तथा अन्य व्यक्ति/संस्थाहरुलाई पेश्की उपलब्ध गराएकोमा नियमावली, बमोजिम फस्यौंटको अवधि सकिएकोले कार्यालयको तर्फबाट आगामी दिनमा यस्तो अवस्था आउन नदिन विशेष ध्यान दिनुपर्दछ ।अत: देहाए अनुसारका व्यक्ति तथा निकायहरुको नाममा वर्षान्त सम्म फछ्यौंट हुन बाँकी रहेको पेश्की म्याद नाघेको रु.१४३१२२/- तथा म्याद ननाघेको रु. ३७५००००/- समेत जम्मा पेश्की रु. ३८९३१२२/- फछ्यौंट हुनुपर्ने रु.

क्र.स	कार्यक्रमको नाम	पेश्की लिने कर्मचारी/ठेकदार/ संस्था/ उ.स को नाम	पेश्की रकम रु म्याद नाघेको	म्याद ननाघेको पेश्की
१	खेलकुद विकास कार्यक्रम (खेलकुद)	भिमसेनथापा गाउँपालिका खेलकुद विकास समिति	१०००००	
२	सीप विकास, सीप परिक्षण तथा जनचेतना तालिम तथा गोष्ठी सम्बन्धी खर्च	प्राविधि शिक्षा तथा व्यवसायिक	४३१२२	
३	केन्द्रबाट छनौट भएका नमुना विद्यालय, विशेष विद्यालयको स्वीकृत गुरुयोजना अनुरुप भौतिक पुर्वाधार विकास तथा प्राविधिक धार तर्फ शैक्षिक सत्र २०७९ बाट कक्षा ९ सञ्चालन गर्ने विद्यालयलाइ ल्याव व्यवस्थापन अनुदान (कक्षा ११-१२ मा विज्ञान विषय सञ्चालनका लागि समेत	श्री नवजागृति चण्डी माध्यमिक विद्यालय		२७००००००
४	विद्यालयमा शैक्षिक गुणस्तर सुदृढीकरण एवम् कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन अनुदान	श्री दुल्लभ माध्यामिक विद्यालय		१०००००००
५	सार्वजनिक सुनुवाई	सोच नेपाल मिडिया एण्ड एडभर्टाइजिङ प्रा. लि.		५००००
		जम्मा	१४३१२२	३७५००००

पेश्की	१,४३,१२२

५२ सामाजिक सुरक्षा भत्ता सम्बन्धमाः

५२.१ **निस्क्रिय खाता तथा लगत कट्टाः** सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ को दफा २३ (५) अनुसार सामाजिक सुरक्षा खाता सञ्चालन गर्ने वैंकले खाताहरु मध्ये निस्क्रिय खाताको विवरण प्रत्येक श्रावण महिना भित्र दिनुपर्ने र कार्यविधिको दफा २६ (३) अनुसार लाभग्राहीका सम्बन्धमा स्थानीय तहले आवश्यक छानविन गरी कुनै लाभग्राहीको मृत्यु भएको वा कुनै कारणले भत्ता प्राप्त गर्न योग्य नभएको पाइएमा सम्बन्धित बैंकबाट लगत कट्टा हुने मिति सम्मको रकम सम्बन्धित हकवालालाई भूक्तानी गरी सो मिति भन्दा पछिको रकम फिर्ता गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । वैंकले निष्कृय खाता, डमी खाता तथा लगत कट्टा गरेको विवरण उपलब्ध नगराएकाले वितरित रकम यकिन हुन सकेन । पालिकाले वैंकबाट सो विवरण लिई लगत कट्टा तथा अन्य प्रकृया पूरा गरी भत्ता वितरण कार्यलाई यथार्थपरक बनाउनुपर्दछ ।

५२.२ **भत्ता वितरणः** सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ ले लाभग्राहीको नाम दर्ता र नवीकरण, लगत कट्टा तोकिएको मिति भित्रै परिचयपत्र अनिवार्य रुपमा नवीकरण गरी सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण गर्नुपर्ने, प्रत्येक बर्ष लगत अद्यावधिक गरी लाभग्राहीको संख्या यकिन गर्नुपर्ने, भत्ता वितरण गर्दा बैंक मार्फत गर्नुपर्ने, सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रुपमा सञ्चलान गर्न नियमित रुपमा अनुगमन गर्नुपर्ने, केन्द्रीकृत सूचना प्रणालीमा प्रविष्टी गरी अद्यावधिक गर्ने जिम्मेवारी सामाजिक सुरक्षाको अख्तियारी पाउने सम्बन्धित स्थानीय निकायको हुने व्यवस्था गरेको छ । पालिकाले लाभग्राहीलाइ सामाजिक सुरक्षा भत्ता वापत यस वर्ष कूल रु. १६०७४५७४४।- वितरण गरेको छ । लेखापरीक्षण योजना अनुसार सबै भन्दा बढी भत्ता वितरण गरिएको २ वटा वडाहरु वडा नं ४ र ६ को परीक्षण गरिएकोमा निम्न व्यहोरा देखियो ।

समुह/ त्रैमासिक	पहिलो त्रैमासिक		दोस्रो त्रैमासिक		तेस्रो त्रैमासिक		चौथो त्रैमासिक		बार्षिक विवरण संख्या	बार्षिक वितरण
	संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम		
अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	२५८१	३९६५६१०५	२६२३	३१२४१८२३	२६४३	३१३८५५७७	२६४२	३१४९९४५०	१०४८९	१२४७८२९५५
जेष्ठ नागरिक भत्ता (दलित)	१९२	१५१५२२५	१८७	१४८४१९१	१८३	१४४८५०७	१८८	१४७०९८०	७५०	५९१८९०३
जेष्ठ नागरिक एकल महिला	२०६	१६४३८८०	१९५	१५५६१००	१९२	१५३२१६०	१८४	१४६८३२०	७७७	६२००४६०
विधवा	३७७	२९८७७८०	३८१	३०३०३६१	३८६	३०५७११२	३९७	३१४१४६०	१५४१	१२२१६७१३
पूर्ण अपाङ्गता भत्ता	११७	१३९२५१०	११६	१३७९१३२	११४	१३६०४६१	११३	१३५०७४८	४६०	५४८२८५१
अति अशक्त अपाङ्गता भत्ता	१४५	९२४५४५	१४७	९३८४४८	१४८	९४०७२३	१४७	९३६३८७	५८७	३७४०१०३
दलित बालबालिका	४००	६१४३५४	३९५	६०६१७३	३९३	५९७९५८	३८२	५८५२७४	१५७०	२४०३७५९
जम्मा	४०१८	३९७३४३९९	४०४४	४०२३६२२८	४०५९	४०३२२४९८	४०५३	४०४५२६१९	१६१७४	१६०७४५७४४

अनुसूचीहरू

अनुसूची - १

आर्थिक कारोबारको स्थिति

आर्थिक बर्ष: २०८१/८२

कार्यालय र स्थान : भीमसेनथापा गाउँपालिका, गोरखा , भीमसेन थापा गाउँपालिका , गोरखा

पद	नाम	कार्यकाल सुरु मिति	कार्यकाल समाप्त मिति
कार्यालय प्रमुख	चित्र बहादुर अधिकारी	२०७८-१२-७	हाल सम्म कार्यरत
लेखा प्रमुख	गगन वि.सी	२०८१-६-१३	
लेखा प्रमुख	शिव पौडेल	२०८१-१२-२०	हाल सम्म कार्यरत

बेरुजु वर्गीकरण:

असूल गर्नुपर्ने	अनियमित भएको	प्रमाणका कागजात पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा पेश्की
१३०,८०९	४,०७०,३०६	०	०	०	१४३,१२२
प्रारम्भिक प्रतिवेदनबाट देखिएको बेरुजू रु.					४,३४४,२३७
प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपर फछ्र्यौट गरी संपरीक्षण भएको रकम रु.					१०,९२६
संपरीक्षणबाट थप भएको बेरुजू रु.					०
लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा कायम बेरुजू रु.					४,३३३,३११

स्थानीय तह :

गत बर्षको जिम्मेवारी		९२६१५१६१	
आम्दानी		खर्च	
संघीय सरकारबाट अनुदान	३७२८०१०७७	चालु खर्च	३८०७९५८२८
प्रदेश सरकारबाट अनुदान	२४२४१५००	पूँजीगत खर्च	१३०५५८५७४
राजश्व बाँडफाँट	८३३६७६७४	वित्तीय/अन्य व्यवस्था	३७६२४४१.०
आन्तरिक आय	८४०७४४६.०		
अन्य आय	८४६८११७.०		
कुल आय	४९७२८५८१४.०	कुल खर्च	५१५११६८४३.०
बाँकी मौज्दात		७४७८४१३२	

अनुसूची - २

सुझाव

स्थानीय तहहरूद्वारा प्रदान गरिने सेवालाई छिटो, सरल, सुलभ र गुणस्तरीय बनाई स्थानीय जनताको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउन यस स्थानीय तहले कानुन तथा नीति निर्माण, साधन स्रोतको प्रभावकारी परिचालन, विकास प्रशासन, राजस्व परिचालन, नियमित सेवा प्रवाह, आर्थिक प्रशासन लगायतका विषयमा तपसिल अनुसारका सुधार गर्नुपर्दछः

- वित्तीय हस्तान्तरण र राजस्व बाँडफाँटबाट प्राप्त हुने रकम सम्बन्धित मार्गदर्शनमा तोकिएबमोजिम विनियोजनमा कुशलता, कार्यान्वयनमा दक्षता र अपेक्षित नतिजा प्राप्त हुने गरी बजेट विनियोजन गरी समयमै पारित गर्नुपर्दछ।
- आन्तरिक आयका क्षेत्रहरू पहिचान गरी आन्तरिक आय वृद्धि गर्नुपर्दछ। कार्ययोजना तयार गरी विगतका आय बक्यौता असुल गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ।
- नेपालको संविधानको धारा ५९ को उपधारा ७ मा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको बजेट घाटा व्यवस्थापन तथा अन्य वित्तीय अनुशासन सम्बन्धी व्यवस्था संघीय कानुन बमोजिम हुने उल्लेख भएकोमा कतिपय प्रदेश र स्थानीय तहले यस सम्बन्धी कानुन निर्माण गर्दा संघीय कानुनसँग सामाञ्जस्यता कायम नगरेकोले यसमा सुधार हुनुपर्दछ ।
- स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यहरूको सुविधा सम्बन्धी ऐन अनुसार मात्र पदाधिकारीलाई तोकिएको सुविधा व्यवस्था गर्नुपर्दछ। निर्वाचित हुने पद बाहेक राज्यकोषबाट तलव सुविधा बेहोर्ने गरी नियुक्त हुने सबै पदमा योग्यता र मापदण्ड तोकिनुपर्दछ ।
- स्थानिय सेवा ऐन र नियम अनुसार सङ्गठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणको आधारमा सङ्गठन संरचना निर्माण गरी स्थायी पद सिर्जना, पद दर्ता र पदपूर्ति गरी कर्मचारी व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ।
- भौगोलिक अवस्था, स्रोतको उपलब्धता, सेवा प्रवाहको अवस्थासमेतका आधारमा कानुन बमोजिम जनशक्ति व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ । पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूको क्षमता विकास गरी कार्यसम्पादनमा प्रभावकारिता ल्याउन प्रशिक्षण तथा तालिमको व्यवस्था गर्नुपर्दछ।
- अनुदान दिने विषय, क्षेत्र, वर्ग, समूहबारे कानुनबाट नै स्पष्ट गरी अन्तिम प्रयोगकर्तालाई प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने तथा उत्पादन र उत्पादकत्वमा वृद्धि हुने गरी अनुदान प्रदान गर्नुपर्दछ । अति विपन्न र न्यून आय वर्गलाई सेवामा पहुँच दिन प्रदान गरिने सुविधा सोही वर्गमा पुगेको सुनिश्चित गर्न सो प्राप्त गर्नेको विवरण सार्वजनिकीकरण गर्नुपर्दछ ।
- व्यावसायिक प्रकृतिको संस्थाहरूलाई पुँजीगत अनुदान प्रदान गर्दा लाभग्राहीले प्राप्त गर्ने लाभको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ । यस्ता संस्थाहरु विघटन भएमा बाँकी सम्पत्ति लगानीको अनुपातमा फिर्ता हुने सुनिश्चितता हुन पर्दछ। यस्तो निर्माण व्यक्तिगत स्वामित्व रहेको जग्गा वा सम्पत्तिमा गरिनु हुँदैन ।
- एउटै प्रकृतिको काममा समेत लागत अनुमान टुक्र्याई सोझै खरिद गर्ने, पूर्वानुमान गर्न सकिने अवस्थामा पनि लागत अनुमान यथार्थपरक तवरले तयार नगरी भेरिएसनबाट थप कार्य गराउने प्रवृत्तिमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।
- खरिद सम्झौताको निर्धारित समयमा ठेक्काको काम सम्पन्न गर्नुपर्दछ। म्याद थप कार्यलाई वस्तुनिष्ठ र तथ्यमा आधारित बनाउनुपर्दछ। निर्माण व्यवसायी वा उपभोक्ताबाट भएको निर्माण कार्यको विस्तृत विवरण देखिने गरी तोकिएको ढाँचामा अभिलेख राख्नुपर्दछ।
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८(५) बमोजिम स्थानीय तहले सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई पारदर्शी, उत्तरदायी र जवाफदेही बनाउन सार्वजनिक तथा सामाजिक परीक्षण र सार्वजनिक सुनुवाइ गर्नुपर्दछ।
- स्थानीय तहले आन्तरिक आयको परिधिभित्र रही मापदण्डका आधारमा आर्थिक सहायता वितरण गरी प्राप्त गर्नेको नाम सार्वजनिक गर्नुपर्दछ। त्यसैगरी अनुत्पादक र वितरणमुखी कार्यक्रममा गरिने खर्च घटाउनुपर्दछ।
- आधारभूत तथा माध्यमिक तहका विद्यालयहरूमा प्रचलित नियमले तोकेअनुसार शिक्षक विद्यार्थी अनुपातको आधारमा शिक्षक संख्या कायम गरी बढी भएका शिक्षकहरू समायोजन गर्नुपर्दछ।
- एकीकृत शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणालीमा रहेका विद्यार्थी संख्याको आधारमा दिवा खाजा, छात्रवृत्ति, पाठ्यपुस्तक र अन्य अनुदान रकम विद्यालयलाई निकासा दिनुपर्दछ ।

- बजेट तर्जुमा पूर्व नै अनुमान गर्न सकिने शीर्षकमा समेत अर्थ विविध वा अबण्डामा बजेट राख्ने र वर्षान्तमा रकमान्तर गरी खर्च गर्ने परिपाटी नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।
- पूर्व तयारीका कार्य सम्पन्न भएका आयोजनामा मात्र बजेट विनियोजन गर्नुपर्दछ। स्रोतको सुनिश्चितताबेगरका कार्यक्रम/आयोजनामा आगामी वर्षको लागि दायित्व सिर्जना गरी भुक्तानी बाँकी राख्ने कार्यमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।
- कार्यालय तथा अस्पताल भवन, सडक, सिँचाइ, खानेपानी जस्ता आयोजनाहरू कार्यान्वयन गर्दा स्पेसिफिकेशनले तोकेको संख्यामा निर्माण सामग्रीहरूको गुणस्तर परीक्षण गराउनुपर्दछ। साथै रनिङ्ग बिलसाथ गुणस्तर परीक्षण प्रतिवेदन संलग्न गरेर भुक्तानी दिनुपर्दछ।
- उपभोक्ता समितिबाट काम गराउँदा खरिद सम्झौतामा तोकिए बमोजिमको जनसहभागिताको अंश समितिबाट व्यहोर्ने गरी सम्झौता गरेकोमा कतिपय काममा सो अंश व्यहोरेको यकिन नगरी भुक्तानी दिएकोले सम्बन्धित कर्मचारीलाई जवाफदेही बनाउनुपर्दछ ।
- जटिल प्रविधि तथा उपकरणको प्रयोग हुने निर्माण कार्य र सामग्री खरिद गर्ने कार्य समेत उपभोक्ता समितिबाट गराएकोले सोमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ ।
- कृषि, पशु, सहकारी संस्था लगायतलाई विभिन्न प्रयोजनमा अनुदान उपलब्ध गराउँदा किसानको सूचीकरण, वर्गीकरण, परिचयपत्रको व्यवस्था गरी तीनै तहको समन्वयमा दोहोरो नपर्ने व्यवस्था गर्दै एकीकृत विद्युतीय अभिलेख राखी वितरण गर्नुपर्दछ। नाफामूलक संस्थालाई अनुदान वितरण गर्नु हुँदैन।
- सहकारी तथा गरिबी सम्बन्धी व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (कोपोमिस) तथा विद्यमान सहकारी ऐन तथा नियमको आधारमा सहकारी संस्थाहरूको सुपरिवेक्षण गरी उक्त ऐन नियम अनुसार सञ्चालन भए नभएको सुनिश्चित गर्नुपर्दछ।
- आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कार्यविधि तयार गरी कार्यसम्पादनलाई मितव्ययी, पारदर्शी र व्यवस्थित गर्नुपर्दछ। अन्तिम लेखापरीक्षण अगावै आन्तरिक लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी सोबाट देखिएका बेहोरा जिम्मेवार व्यक्तिले फर्स्यौट गर्नुपर्दछ।
- वित्तीय अनुशासन कायम गर्न लेखापरीक्षण प्रतिवेदनको सार्वजनिकीकरण तथा बेरुजु फर्स्यौटको कानुनी व्यवस्था एवं संयन्त्र तय गरिनुपर्दछ । लेखा समितिको कार्यसञ्चालन सम्बन्धी कानुन तर्जुमा गरी सो समितिलाई प्रभावकारी बनाई बेरुजु फर्स्यौट कार्यलाई व्यवस्थित बनाउनुपर्दछ।
- सरकारी पेश्की बाँकी रहेकालाई सार्वजनिक पदमा नियुक्ति नगर्ने तथा निर्वाचित हुने पदको हकमा उम्मेदवार हुन वञ्चित गर्ने एवं म्याद नाघेको पेश्कीको विवरण सार्वजनिक निकायले आर्थिक वर्ष समाप्त भएको ७ दिनभित्र सार्वजनिकीकरण गर्ने कानुनी व्यवस्था हुनुपर्दछ ।
- सार्वजनिक पदमा रहेका व्यक्तिको नाममा असुल गर्नुपर्ने बेरुजु कायम रहेकोमा सो फर्स्यौट नगरुञ्जेल वृत्ति विकासमा रोक्का गर्ने तथा नयाँ नियुक्ति नहुने कानुनी व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।
- सार्वजनिक पदमा रहेका व्यक्तिको नाममा बेरुजु कायम भएमा सो व्यक्तिलाई उक्त बेरुजुबारे समयमै जानकारी गराउनुपर्ने र जानकारी नगराउने कर्मचारी उपर विभागीय कारबाही गर्ने कानुनी व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।
- जिन्सी सामग्री, यन्त्र उपकरण तथा औजारहरु आवश्यकता र औचित्यका आधारमा खरिद गरी उपयोगको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ । मौज्दातमा रहेका यन्त्र, उपकरण र औजार मर्मत सम्भार गरी उपयोग हुन नसक्ने अवस्था एकीन गरेर मात्र खरिद गर्नुपर्दछ ।
- जुनसुकै तरिकाले प्राप्त गरेको जिन्सी एवं सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेख अनिवार्य रूपमा सार्वजनिक सम्पत्ति व्यवस्थापन प्रणाली (पाम्स) मा अभिलेख राख्नुपर्दछ।
- सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा २९ अनुसार कार्यालयको जनशक्तिले गर्न नसक्ने कामको लागि मात्र परामर्श सेवा खरिद गरी परामर्शदाता माथिको निर्भरता कम गर्नु पर्दछ । तयार गरिएका विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन लगायतका प्रतिवेदनहरू क्रमिक रुपले कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ।
- सरकारी डिजिटल सेवाहरूको गुणस्तर, पहुँच र विश्वसनीयता बढाउन सेवा स्तर सम्झौता तथा गोपनीयता सम्झौता अनिवार्य गर्नुपर्दछ। एकै प्रकारको कामको लागि निकायगतरूपमा अलग - अलग सूचना प्रविधि प्रणाली खरिद गर्ने कार्यमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ।
- सेवा प्रवाहको प्रभावकारिता लागि नागरिक सचेतना वृद्धि कार्यक्रम गर्नुका साथै नागरिकबाट पृष्ठपोषण प्राप्त गर्ने विधि अवलम्बन गर्नुपर्दछ। समयको उपलव्धता एवं सेवा खरिद गर्ने सामर्थ्य सहितको सेवा प्रवाह तय गरिनुपर्दछ ।
- सेवाग्राही समेतको योगदानमा आधारित रही विभिन्न कोषको स्थापना भएकोमा यस्ता कोषको रकम खर्च गर्दा सेवाग्राहीको हित संरक्षण भएको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ ।